

III edice 14/2

PUBLIKACE SOCIÁLNÍHO ÚSTAVU Č. 26

34-F-473

MEZINÁRODNÍ ORGANISACE PRÁCE A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

SE SVOLENÍM MEZINÁRODNÍHO ÚŘADU PRÁCE

Z FRANŠTINY PŘELOŽIL

Dr. JOSEF SKOCH

komisař soc. péče



V PRAZE 1926

Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol.

v Praze II., Hybernská ul. 7

EFM-7-46

721/34

15213

DAR Z KNIHOVNY
univ. profesora
Dr. DOBROSLAVA KREJČÍHO
(* 1869 — † 1936).

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
č. inv.: 023436

I.

Dílo uskutečněné do roku 1924 Konferencemi a Mezinárodním úřadem práce.

Dílo Mezinárodních Konferencí práce.

Z dosud konaných šesti zasedání Mezinárodní Konference práce byla to celkem čtyři zasedání, která se zabývala určitými problémy sociálního pojištění: V prvním zasedání (1919) odhlasovány byly dva návrhy úmluv a jedno doporučení,* týkající se částečně sociálního pojištění; druhé zasedání (1920) přijalo návrh úmluvy a doporučení;** třetí (1921) přijalo návrh úmluvy a dvě doporučení;*** konečně šesté zasedání (1924) schválilo předběžný návrh úmluvy a doporučení.†) Co do rizik pojištěním krytých vztahují se dva z těchto pěti návrhů úmluv na nezaměstnanost, dva na pracovní úrazy a jeden na mateřství, a z uvedených pěti doporučení vztahují se dvě na nezaměstnanost, jedno na pracovní úrazy, jedno na mateřství a jedno na souhrn rizik. Z pěti návrhů úmluv pak zahrnuje, co do osob, jeden zemědělské dělnictvo, jeden námořnictvo, jeden cizí zaměstnanectvo a dva návrhy zahrnují veškeré zaměstnanectvo. Z pěti doporučení zahrnuje jedno zemědělské dělnictvo, jedno námořníky, jedno cizí zaměstnance a dvě doporučení zahrnují rovněž veškeré zaměstnance.

Jsme daleci iakkoli podceňovati význam tohoto počátečního úsilí. Připomenouti však dlužno především, že tyto osnovy upravovaly určité otázky pojišťovací toliko v rámci všeobecnějších problémů, anebo řešily otázku odškodnění pracovních úrazů pod zorným úhlem podružnějším. Ostatně jest i nepochybno, že osnovy tyto, nevztahující se na veškerá rizika a na veškeré kategorie zaměstnanectva, nevznikly jako produkt souborného programu, ale většinou programu příležitostného a také na podkladě více či méně uvědomělé a jasněji či méně jasně vyslovené myšlenky, že bude

*) Návrh úmluvy týkající se nezaměstnanosti, návrh úmluvy týkající se zaměstnávání žen před porodem a po porodu a doporučení týkající se nezaměstnanosti.

**) Návrh úmluvy týkající se odškodnění při nezaměstnanosti následkem ztroskotání lodí a doporučení o pojištění námořníků proti nezaměstnanosti.

***) Návrh úmluvy týkající se odškodnění pracovních úrazů v zemědělství, doporučení týkající se ochrany žen v zemědělství zaměstnaných před porodem a po porodu a doporučení týkající se sociálního pojištění v zemědělství.

†) Předběžný návrh úmluvy o rovnocenném nakládání s cizími zaměstnanci jako s domácími ve věci odškodnění pracovních úrazů a návrh doporučení o rovnocenném nakládání s týmiž zaměstnanci.

věci Konference, aby tohoto problému se jednoho dne uchopila v jeho celku, a že tyto počáteční práce jsou tu jen jakýmsi pracemi přípravnými.

Pojištění proti nezaměstnanosti.

Ve Washingtoně v roce 1919 přikročila Mezinárodní Konference práce především k řešení otázky pojištění proti nezaměstnanosti. Úporná krize, která tehdy počínala, nebo se alespoň ohlašovala, je vysvětlením tohoto výběru. Konference ve svém prvním zasedání také projednala a schválila návrh úmluvy a doporučení o pojištění proti nezaměstnanosti. Článek 3. tohoto návrhu úmluvy stanoví:

»Členové Mezinárodní organizace práce... kteří zavedli systém pojištění proti nezaměstnanosti, budou povinni za podmínek sjednaných dohodou s ostatními zúčastněnými státy činiti ujednání, která by umožňovala, aby se pracovníkům příslušným do jednoho z těchto členských států a pracujícím na území jiného členského státu dostalo pojistných dávek rovnajících se pojistným dávkám vypláceným pracovníkům příslušným do tohoto druhého členského státu.«

Současně přijala tato Konference doporučení, jímž vyzývá členy Mezinárodní organizace práce, aby zavedli »účinný systém pojištění proti nezaměstnanosti, a to buď prostřednictvím instituce státní, anebo povolením státních subvencí sdružením, která podle svých stanov vyplácejí svým členům podpory v nezaměstnanosti«.

Ve svém druhém zasedání (Janov 1920) schválila Konference návrh úmluvy a doporučení týkající se pojištění námořníků proti nezaměstnanosti. Tento návrh úmluvy směřoval k zvláštnímu případu nezaměstnanosti, jak stanoví jeho článek 2.:

»V případě zničení jakékoli lodi ztroskotáním bude rejdař, případně osoba, se kterou námořník uzavřel smlouvu o službě na lodi, povinen platit každému námořníku na této lodi zaměstnanému odškodnění, aby čeleno bylo nezaměstnanosti vzniklé tím, že loď zničena byla ztroskotáním. Toto odškodnění bude splatno pro všechny dny skutečného trvání nezaměstnanosti námořníkovy částkami mzdy podle smlouvy, ale celková výše odškodnění splatného každému námořníku podle této úmluvy bude moci býti omezena na dvouměsíční mzdu.«

Doporučení, přijaté touto konferencí, spokojovalo se tím, že rozšiřovalo i na námořníky ustanovení rekomandace, týkající se zavedení systému pojištění proti nezaměstnanosti, která rok před tím byla usnesena ve Washingtoně.

Jak vidno, oba návrhy úmluv i obě doporučení o pojištění proti nezaměstnanosti spokojují se koncepcí velmi všeobecnou: krytí riziko nezaměstnanosti bez stanovení způsobu placení pojistného, dávek, i bez rozvržení břemen, a stanoví pouze žádoucí rozšíření tohoto pojištění i na námořníky a cizince.

Odškodnění pracovních úrazů.

V příslušných rozhodnutích Konference nalézáme tytéž znaky jako v rozhodnutích týkajících se nezaměstnanosti: není tu přesných ustanovení o podstatě věci, ale pouhé vyslovení požadavku,

aby normy jednotlivých zákonodárství, jež se týkají úrazového pojištění, rozšířeny byly i na zemědělské dělnictvo a na dělníky cizí státní příslušnosti. Také žádný z obou návrhů úmluv, jež níže analyzujeme, nevztahuje se na problém úrazového odškodnění v jeho celku, ale pouze na otázku nakládání se zaměstnanectvem zemědělským a zaměstnanectvem cizím.

Tak v třetím zasedání Konference (Ženeva 1921) přijat byl návrh úmluvy, jehož článek první zní:

»Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, zavazuje se rozšířit na všechny námezdní pracovníky v zemědělství dobrodinní zákonův a předpisů o odškodnění osob utrpěvších úraz při práci nebo u příležitosti práce.«

Ve svém šestém zasedání (Ženeva 1924) přijala Konference předběžný návrh úmluvy a doporučení o rovnocenném nakládání s cizími zaměstnanci jako s domácími ve věci odškodnění pracovních úrazů, kteréžto osnovy byly definitivně schváleny v sedmém zasedání Konference (květen-červen 1925). Článek první uvedené návrhu úmluvy stanoví:

»Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že příslušníkům kteréhokoliv jiného členského státu, který tuto úmluvu ratifikoval, poskytne při pracovních úrazech, utrpěných na jeho území, totéž zacházení, jaké zaručuje svým vlastním příslušníkům. Rovněž se zavazuje, že rodinným příslušníkům těchto zaměstnanců bude skýtati totéž zacházení, jako rodinným příslušníkům svých vlastních občanů.«*)

Příslušné doporučení pak vyzývá členské státy, aby učinily všechna opatření nutná k provedení této úmluvy.

Pojištění pro případ mateřství.

V tomto případě běží opět o návrh úmluvy, přijatý již v prvním zasedání Konference ve Washingtoně roku 1919. Týká se zaměstnávání žen před porodem a po porodu, určuje lhůty povinné prázdně po porodu a právo opustit práci před porodem; konečně v článku 3. subsidiárně stanoví pro celé období, v němž dělnice zdrží se práce, její právo na odškodnění postačující k výživě její i dítěte, při čemž toto odškodnění, »jehož přesnou výši určí příslušný úřad každého státu, bude vypláceno z prostředků veřejných nebo poskytováno bude pomocí pojištění«.

Třetí zasedání Konference (Ženeva 1921) pak schválilo doporučení vyzývající členské státy, aby poskytly námezdním pracovníkům zaměstnaným v zemědělských podnicích obdobnou ochranu před porodem a po porodu.

Sociální pojištění s všeobecného hlediska.

V třetím svém zasedání (Ženeva 1921) schválila Konference rekomandaci, v níž doporučila, aby na námezdní pracovníky v zemědělství rozšířeno bylo dobrodinní zákonův a předpisů zavádějící-

*) Svrchu uvedené znění předběžného návrhu úmluvy z roku 1924 se poněkud odchyluje od definitivního znění, přijatého v roce 1925. [Srov. v příloze str. 38.]

cích systém pojištění pro případ nemoci, stáří a jinakých sociálních risik ve prospěch zaměstnanců pracujících v průmyslu a obchodě.

*

Takovéto úsilí vyvíjela Mezinárodní organizace práce ve věci úpravy otázek sociálně pojišťovacích až do roku 1924. Celkem stalo se tu předmětem úpravy risiko trojí: nezaměstnanost, pracovní úrazy a mateřství, úprava sama pak směřovala jen trojím směrem: rozšiřovala předpisy národních zákonodárství i na cizí zaměstnance a na dělnictvo zemědělské a zaváděla odškodnění pro případ nezaměstnanosti a mateřství. Nebude podceněním tohoto úsilí prohlásíme-li, že nevyznačovalo se vůlí po uskutečnění promyšleného a předem stanoveného plánu, ani touhou po přesných normách.

Především není tu předem stanoveného plánu. Naopak zdá se, že do roku 1924 nezařizovalo sociální pojištění buď vůbec místa v programu konferencí (což platí pro zasedání v roce 1922 a 1923), anebo jen místo podružné a takřka subsidiární. Konference tyto zabývají se většinou s všeobecného hlediska bédami práce a způsobem, kterak jim předejít, a toliko dodatečně pomýšlejí, kterak se zabezpečiti proti případům, kdy nastanou. Jsou to úvahy založené na oportunitě a nikoli úvahy zásadního rázu, jež diktovaly toto dílo jistě zajímavé i užitečné, ale nedokonalé.

Není tu dále přesných norem. Zmíněné osnovy se spokojují stanovením nebo doporučením odškodnění pro případ nezaměstnanosti nebo mateřství, »které vypláceno bude z prostředků veřejných, nebo poskytováno bude pomocí pojištění«. Ani zdaleka nebyla určena výše dávek (v poměru ke mzdě) a rovněž nebyly vytyčeny podstatné podmínky, pokud jde o okruh pojištěnců a poskytnuté záruky, jimž musí učiniti zadost každý pojišťovací systém. Tento nedostatek přesnosti vykazuje snad i některé výhody, zejména jedná-li se o otázky ještě ne dosti zralé pro mezinárodní kodifikaci. Osnovy úmluv, formulované způsobem tak všeobecným, hodí se pro všeliké systémy pojišťovací, neprimitivnější jako neipropracovanější, nestaví hráze žádné blahovůli, byť i sebe slabší v možnostech vyhověti a ratifikace mohou se odbavovati hladce. Generalisace poněkud neurčitá může tedy býti oportunní. Avšak nebezpečí spočívá právě v tom, že ve snaze získati co nejvíce ochotné spolupráce na podniknutém díle ztrácí se konec konců s dohledu cíl, jehož je dosáhnouti, a jímž je zlepšení postavení zaměstnanectva, účinné krytí riska a jednotná zákonná úprava pojistných břemen nesených různými státy. Je možno tvrditi, že návrhy úmluv a rekomandace výše analysované plně dosahují tohoto cíle, anebo znamenají alespoň ocenitelný pokrok v těchto směrech?

Úvahy tyto jsou příliš jednoduché i zřejmé, aby byly unikly postřehu členů Mezinárodní organizace práce. Tím vznikla myšlenka, která znenáhla pronikla, že totiž ve věci sociálního pojištění jest již čas přistoupiti k vypracování osnov přesnějších, zaručujících zaměstnanectvu účinnou ochranu a ukládajících jednotlivým státům rovnocenná břemena. To znamenalo jinými slovy, že bude prospěšné vypracovati ve věci sociálního pojištění návrhy úmluv co možná nejpřesnější v podrobnostech, ale i naprosto přesné

v podstatných zásadách, jakými jsou již přijaté návrhy úmluv o trvání pracovní doby, o noční práci žen a dětí, o nejnižším přípustném věku dětí pro práci v průmyslu, na moři nebo v zemědělství, o týdenním klidu atd.

Že složitost problému činila tento úkol obtížným, nemohlo býti sporu; že však otázka tato uzrála již k svému řešení a že řešení jevílo se možným, tomu nasvědčoval vývoj sám — nezastavitelný a trvale se zrychlující vývoj jednotlivých zákonodárství ve věci sociálního pojištění.

Dílo Mezinárodního úřadu práce.

Ačkoliv Mezinárodní úřad práce nebyl zcela vyzbrojen pro tento úkol, přes to nikdy nepustil s myslí otázku sociálního pojištění, isa si od počátku vědom, že otázka tato musí se státi v krátké době předmětem jeho nejvážnějšího zkoumání.

Článek 396. mírové smlouvy klade mu za úkol »soustřeďovati a oznamovati veškeré údaje vztahující se na mezinárodní úpravu poměru pracovníků«. Nebylo tedy pochybnosti, že otázka svrchu zmíněná náležela jeho působnosti. Dále pak byla otázka tato v roce 1919 uvedena na přetřes československou vládou, která požádala Konferenci o její prozkoumání, což stalo se slovy tak naléhavými a formou tak účinnou, že bylo nepochybné, že požadované zkoumání bude v brzkou podniknuto.

Vykročil-li naopak Úřad z přesně daného pole působnosti Organizace a rozhlédl-li se světem, co viděl? Předválečné pojišťovací systémy všude chátrající a nezpůsobivé zdravé funkce vzhledem k rozličným krisím měny; všude ve starých státech viděl úsilí po novelách, v nově vzniklých státech pak nové zákony, všechna tato opatření však, jakožto produkt různorodého úsilí, přímo volala, již povahou věci samé, po určitých pokynech a direktivách mezinárodních. Viděl konečně, že Stálý Mezinárodní výbor pro sociální pojištění, který kdysi vykonal význačné služby, byl pohroužen ve spánek od chvíle propuknutí světové krise, a že i úkol, o jehož podniknutí se jednalo, by snad byl nad jeho síly. Všechny tyto úvahy musily rovněž přiměti Mezinárodní úřad práce, aby se vhodnými organizačními opatřeními připravil k neodvratnému úkolu.

Již od počátku svého ustavení měl Úřad technické oddělení pro sociální pojištění. V říjnu roku 1923 bylo toto oddělení přičleněno k vědeckému odboru, bylo reorganizováno a vybaveno úřednictvem způsobilým provésti zkoumání, které, jak níže uvidíme, od této chvíle se ohlašuje. Oddělení toto také stalo se hlavní pákou v přípravných pracích k sedmému zasedání Konference, o němž promluveno bude níže.

V červenci roku 1921 pak konstatoval ředitel Úřadu ve zprávě předložené Správní radě, že Stálý Mezinárodní výbor pro sociální pojištění přerušil svou činnost od roku 1914 a že by bylo v zájmu Organizace pověřiti Úřad ustavením Mezinárodního poradního výboru, v němž by zasedal omezený počet znalců způsobilých přispěti k řešení problémů sociálního pojištění svou zkušeností a svým osvědčeným věděním.

Ve svém osmém zasedání (Stockholm, červenec 1921) pověřila Správní rada ředitele, aby svolal do Ženevy určitý počet osobností uznaných za kvalifikované za účelem studia zásad a způsobu ustavení Dopisujícího výboru pro sociální pojištění Mezinárodního úřadu práce. Úřad bez odkladu vstoupil ve styk s několika odborníky, jichž spolupráci pokládal za významnou. Příslušná Konference pak sešla se v Ženevě od 22. do 24. září 1921.*)

Členové této Konference jednomyslně uznali naléhavost obnovy mezinárodních styků v oboru sociálního pojištění a prospěšnost vytvoření Mezinárodního dopisujícího výboru. Ve smyslu pověření, jehož se mu dostalo Správní radou, a tohoto usnesení znalců přikročil ředitel Mezinárodního úřadu práce roku 1922 v Paříži k ustavení svrchu uvedeného Dopisujícího výboru, který byl v letech 1923 a 1924 pozměněn a rozšířen a který nyní čítá 24 členů ze 14 různých států.**)

*) Zúčastnili se jí: Pan dr. Bargoni, generální ředitel Národní úrazové pojišťovny v Římě; pan prof. Ed. Fuster z Collège de France v Paříži; pan K. Lindner, vedoucí pojištný matematik Státní Pojišťovací banky nizozemské; pan dr. H. Rüfenacht, ředitel Federální sociální pojišťovny v Bernu; pan R. Wissel, bývalý ministr národního hospodářství v Berlíně.

***) Belgie: Pan Armand Julin, gener. tajník ministerstva průmyslu, práce a sociální péče.

Velká Británie: Sir William Beveridge, ředitel »London School of Economics and Political Sciences«, Londýn; pan Josef L. Cohen z University v Cambridge; pan A. Gray, profesor na universitě v Aberdeen.

Československo: Pan dr. Lev Winter, poslanec, býv. ministr soc. péče.

Dánsko: Pan J. Berner, náměstek přednosty v min. vnitra, člen odboru soc. péče.

Estonsko: Pan Voldemar Grohmann, min. rada v min. práce a soc. péče.

Francie: Pan J. Dreyfus, pojištný matematik ministerstva práce; pan Eduard Fuster, gen. taj. Stálého mezin. výboru pro soc. pojištění, profesor Collège de France.

Itálie: Pan Foscolo Bargoni, gen. ředit. Národní úrazové pojišťovny v Římě; pan Calamandrei, gener. ředit. Úvěrního ústavu pro soukromé pojištění; pan prof. G. Loriga, vrchní lékařský inspektor práce.

Německo: Dr. Aurin, rada ministerstva práce v Berlíně; dr. Rich. Freund, tajný rada v Berlíně; prof. dr. Alfred Manes, gener. taj. německého Sdružení pro studium otázek pojišťovacích v Berlíně; prof. dr. Pavel Moldenhauer, poslanec na říšském sněmu, Kolín n. R.; dr. jur. a phil. Fr. Zahn, předseda bavorského Statistického úřadu, profesor university mnichovské.

Nizozemí: Pan K. Lindner, vedoucí pojištný matematik Státní Pojišťovací banky.

Norsko: Pan G. Wiesener, náměstek přednosty v min. soc. péče.

Polsko: Pan Stanislaw Jurkiewicz, ředitel odboru soc. pojištění; pan Turowicz, býv. ředitel odboru soc. pojištění.

Jeho členy jsou profesori národního hospodářství a nauk sociálně pojišťovacích, ředitelé velkých pojišťoven, vedoucí úředníci ústřední správy státní, pověření vypracováním příslušných zákonův a dohledem nad nimi, pojištní matematikové, členové nebo předsedové parlamentních výborů sociálně politických a konečně jeden lékař. Výbor tento soustřeďuje takto velmi rozmanitý a bohatý soubor vědomostí rázu hospodářského, technického, právního i praktického.

Členové tohoto výboru mají dvojí úkol: Jednak požaduje od nich Mezinárodní úřad práce informace o zákonodárných reformách, uskutečněných nebo chystaných v jejich státech, o názorech projevovaných dělnickými a zaměstnavatelskými organizacemi ve věci těchto reforem, o nových způsobech řešení navržených odborníky a, s všeobecného hlediska, o moderní orientaci hnutí sociálně pojišťovacího. Jednak požaduje od nich případná dobrá zdání rázu technického o problémech zkoumaných Úřadem a o dokumentech, zprávách a studiích, jež hodlá publikovati. Tato činnost informační, debatní a kritická se uskutečňuje v zásadě korespondencí. Avšak ředitel Mezinárodního úřadu práce může, pokládá-li to za potřebné, svolati do Ženevy buď všechny členy tohoto výboru, anebo některé z nich, vybrané vzhledem k speciálním vědomostem, jež mají v té které otázce, o které chce si vyžádati jejich dobré zdání. Tyto porady o určitých předem stanovených otázkách, které arci nezavazují ani osobu zmíněných znalců, tím méně pak vlády států, jimž náleží, mají za účel zabezpečiti pracím Mezinárodního úřadu práce věcnost, přesnost a vědeckou hodnotu, která právem může býti od nich požadována.

Taková byla a taková je posud technická organizace Úřadu ve věci studia sociálního pojištění. Tato organizace byla uvedena v pohyb při přípravě sedmého zasedání Konference.

Španělsko: Pan José Marva y Mayer, předseda Nár. ústavu pro soc. péči.

Švédsko: Pan K. Lindstedt, býv. předseda Vrchní rady pro soc. pojištění.

Švýcarsko: Pan Lamazure, místoředitel Federální soc. pojišťovny.

II.

Konference z roku 1925.

Její program.

Otázka, nadhozená již v roce 1919 československou vládou, uvedena byla znovu na přetřes ředitelem Mezinárodního úřadu práce ve dvacátém zasedání Správní rady (v říjnu 1923), kdy jednalo se o určení denního pořadu pro sedmé zasedání Konference. Po provedené debatě bylo usneseno, že otázka sociálního pojištění bude podržena zásadně v patrnosti, a že po prvním zkoumání, jímž pověřen byl Úřad pro měsíce následující, bude učiněno konečné rozhodnutí ve dvacátém prvním zasedání Správní rady, totiž v lednu 1924. V tomto zasedání usnesla se Správní rada jednomyslně, aby hlavním předmětem zkoumání a jednání Konference v roce 1925 stala se otázka sociálního pojištění. Na podkladě tohoto usnesení pak učiněno dvojí rozhodnutí: především pojala Správní rada na denní pořad zasedání v roce 1925 otázku odškodnění pracovních úrazů, majíc na mysli vypracování a případné přijetí návrhu úmluvy. Mimo to vyzvala Mezinárodní úřad práce, aby v tomže zasedání předložil Konferenci »všeobecnou zprávu o sociálním pojištění«. Toto dvojí rozhodnutí vyžaduje dvojího vysvětlení.

Pokud jde o první rozhodnutí, je třeba poznamenati, že skoro bez debaty a diskuse o tomto přesně vymezeném bodě odpověděla Správní rada na zásadní otázku, která zněla: Má se v postupném šetření o sociálním pojištění postupovati zkoumáním rizika jednoho po druhém [úrazy, nezaměstnanost, nemoc, invalidita atd.], či bude líp postupovati podle jednotlivých problémů (o rozsahu sociálního pojištění v jeho souboru, pak o pojistných dávkách, pak o peněžním hospodářství pojišťoven, pak o rozvržení pojistných břemen a konečně o správní organizaci)? Podle pravdy zdá se, že Správní rada si tuto otázku ani nepředložila, anebo spíše, že ji rozhodla dříve, nežli vůbec si ji formálně předložila. Od říjnového zasedání v roce 1923, kdy ředitel navrhl pojmuti do denního pořadu zasedání Konference v roce 1925 otázku sociálního pojištění a kdy československý delegát ve Správní radě dr. Š t e r n uvedl na paměť žádost zástupců své vlády z roku 1919, skoro všichni mluvčí vyjádřili myšlenku, že by se doporučovalo počítí studiem odškodnění pracovních úrazů. Tak tedy jednou ranou bylo rozhodnuto postupovati podle rizik a počítí rizikem pracovních úrazů. Zajisté bylo pohodlnější přijmouti tuto analytickou metodu vzhledem k současnému stavu národních zákonodárství, která skoro všude ve věci sociálního pojištění postupují podle rizika. A počalo-li se postupovati podle rizika, bylo přirozené počítí pracovními úrazy, pro něž všude existují úpravy národním zákonodárstvím. Jediné nebezpečí spočívalo v tom, aby při podrobném studiu pojištění proti jedinému riziku nezmizel z dohledu jejich souhrn.

Tomuto nebezpečí mělo býti čeleno druhým rozhodnutím, které ovšem přesahovalo okamžitá opatření Správní rady pokud šlo o sedmé zasedání Konference. Požadovalo, aby Mezinárodní úřad práce poskytl Konferenci netoliko materiál k diskusi a ke zkoumání otázky, jež měla býti studována v roce 1925, ale i příležitost k diskusi a zkoumání souboru problémů sociálně pojišťovacích, aby tak Konference mohla se vysloviti o orientaci, kterou by v dalším vývoji bylo sledovati Úřadu v tomto směru, a po případě i naznačiti pořad, v jakém by otázky sociálního pojištění, jiné nežli otázka pojištění úrazového, měly býti postupně řešeny během zasedání příštích.

Rozhodnutí z ledna roku 1924 obsahovalo tedy nejen výslovný program zasedání v roce 1925, ale i jakýs náčrt budoucí činnosti Konference, tudíž zárodek programu. Tak mu Úřad porozuměl a tak se také chopil díla, aby tomuto dvojímu přání vyhověl.

Příprava Konference Úřadem.

Od počátku roku 1924 byl pracovní plán Mezinárodního úřadu práce ve věci sociálního pojištění hotov a překročilo se k přípravě a k publikaci těchto prací:

1. Zpráva o všeobecných problémech sociálního pojištění. V této Zprávě, po krátkém historickém úvodu, věnovaném otázce vývoje pojištění, zkoumány jsou nejdůležitější problémy společné všem rizikům: rozsah působnosti jednotlivých zákonodárství ve věci sociálního pojištění, pojistné dávky příslušející pojištěncům, peněžní hospodářství pojišťoven, rozvržení pojistných břemen, organizace správní, jednotnost anebo koordinace různých pojišťovacích odvětví atd.)*

2. zpráva o odškodnění pracovních úrazů a zpráva o odškodnění nemocí z povolání, kteréžto otázky pojaty do denního pořadu Konference z roku 1925, aby se staly předmětem návrhů mezinárodních úmluv;**)

3. řada zpráv o pojištění proti rizikům nemoci, mateřství, stáří, invalidity i předčasného skonu, a konečně nezaměstnanosti.***)

Zprávy určené pro Konferenci vypracovány byly jednotlivými odděleními vědeckého odboru. Jak již výše bylo uvedeno, bylo oddělení pro sociální pojištění hybnou pákou celého tohoto pracovního mechanismu: mimo přípravy a vypracování většiny zpráv stalo se i střediskem pro zprávy ostatní, když předem dalo všeobecné směrnice pro jich vypracování a některé i poopravilo. Oddělení pro nezaměstnanost vypracovalo zvláštní zprávu o pojištění proti nezaměstnanosti; oddělení pro průmyslovou hygienu zprávu o odškodnění ne-

*) Následující práce byly již vydány: »Les problèmes généraux de l'assurance sociale«, »La réparation des accidents du travail«, »La réparation des maladies professionnelles«, »L'assurance-maladie«, »L'assurance-chômage«. [Všeobecné problémy sociálního pojištění, Odškodnění pracovních úrazů, Odškodnění nemocí z povolání, Nemocenské pojištění, Pojištění proti nezaměstnanosti.]

) *) Srov. poznámku *).

mocí z povolání. Vedle toho však i ostatní oddělení a sekce tohoto odboru, zejména pak oddělení pro legislativu, přispěly, že ve velmi krátké době dovršeno bylo pozoruhodné dílo. Vědecký odbor musil se dokonce dovolati i přispění spolupracovníků, kteří nenáleželi jeho stavu a které si vypůjčil jednak z ostatních odborů, nebo je dočasně povolal zvenčí. Z řady těchto početných spolupracovníků, vesměs vzácných, bylo by nespravedlivě po zásluze nezdůrazniti spolupráci Dopisujícího výboru pro sociální pojištění Mezinárodního úřadu práce.

Ve svém zasedání v říjnu 1923 vyzvala Správní rada Úřad, aby jí předložil návrh všeobecné zprávy o sociálním pojištění. Při této příležitosti jeví se jako podstatný požadavek, aby dříve nežli zpracována bude osnova této zprávy, přikročeno bylo za součinnosti některých odborníků ke zkoumání souboru rozsáhlého hnutí, jež se projevilo během posledních let ve většině států za účelem rekonstrukce pojišťovacích systémů, zasažených politickými a hospodářskými důsledky války, a zejména za účelem koordinace systémů dříve zavedených. Schůze konala se v Ženevě ve dnech 14. a 15. října 1923. Zúčastnilo se jí sedm odborníků*) a ve smyslu jejich rad a podnětů stanoven byl plán prací, určených k projednání na Konferenci v roce 1925.

V prosinci 1924 byly zprávy o odškodnění pracovních úrazů, o odškodnění nemocí z povolání a o nemocenském pojištění předloženy všem členům Dopisujícího výboru se žádostí o sdělení připomínek. Většina z nich podrobila naši práci velmi bedlivému prozkoumání a označila nám některé nepřesnosti, které jsme opravili, a některé mezery, které jsme vyplnili.

Tato součinnost pomocí korespondence postačovala při právních studiích srovnávacích pokud šlo o jednotlivá rizika. Ale pro zprávu o »všeobecných problémech sociálního pojištění«, v níž se jednalo netoliko o rozbor zákonných textů, ale zejména o objasnění zásad, koncepcí, systémů, byla přímá diskuse nezbytna. Ředitel tudíž povolal do Ženevy ve dnech 17., 18. a 19. března 1925 některé členy výboru.***) Podrobili zkoumání osnovu zprávy kapitolu za kapitolou a přednesli dosti značný počet detailních připomínek; tak na příklad navrhli, aby s větší šíří vyložena byla ta která koncepce, která se jim jevila zajímavou, anebo aby zdůrazněno bylo to které vnitrostátní řešení, které se jim zdálo originelním a důležitým. Jednomyslně však schválili povšechné uspořádání a uznali technickou přesnost a objektivnost práce jim předložené. Mezinárodní úřad práce rád se chápe této příležitosti, aby jim vyjádřil své díky a projevil svou vděčnost za srdečnou a nezištnou spolupráci, která je nejlepší zárukou vědecké hodnoty, o kterou usiluje ve svých publikacích.

*) Byli to pp.: Aurin, Bargoni, Cohen, Dreyfus, Fuster, Lamazure a Winter. Schůzím předsedal ředitel Mezinárodního úřadu práce a p. prof. Fuster.

**) Byli to pp.: Bargoni, Cohen, Dreyfus, Fuster, Freund, Manes a Winter. Schůzím předsedal ředitel Mezinárodního úřadu práce a p. prof. Fuster.

Výsledky.

Sedmé zasedání Konference (Ženeva, květen až červen 1925) přijalo v definitivním znění návrh úmluvy a dvě doporučení o odškodnění pracovních úrazů a návrh úmluvy s doporučením o odškodnění nemocí z povolání. Níže přehledně probereme obsah a dosah každé z těchto osnov.

A. Odškodnění úrazů při práci.

Návrh úmluvy.

Návrh úmluvy nespokojuje se stanovením nezbytnosti, aby jednotlivé členské státy zavedly systém odškodnění úrazů při práci, ale jde přímo k podstatě věci a snaží se určit zásadní a minimální podmínky, jimž musí učiniti zadost jednotlivá národní zákonodárství pokud jde o rozsah pojištění, o pojistné dávky a o poskytnuté záruky.

Rozsah pojištění.

Pod rozsahem pojištění rozuměti jest určení podniků pojištění podrobených a zaměstnanců do pojištění zahrnutých.

a) Podniky pojištění podrobené.

Formule, usnesená Konferencí je velmi široká, neboť návrh úmluvy stanoví, že »zákony a nařízení o odškodnění úrazů při práci musí se vztahovati na podniky, provozovny a závody všelikého druhu, veřejné nebo soukromé« (čl. 2., odst. 1.).

Z této zásady, navržené Úřadem, požadovány byly určité výjimky dosti značným počtem vlád, ježto výjimky tyto také ve skutečnosti existují v dosti značném počtu jednotlivých národních zákonodárství a úprav. Výjimky, které byly nejvíce požadovány, týkaly se závodů s malým počtem zaměstnanectva a závodů vykazujících jen nepatrné riziko úrazu.

Konference však výjimky tyto nepřipustila, ježto odporují zásadě podnikového rizika,*) která se uplatňuje bez rozdílu ve všech národních zákonodárstvích, upravujících odškodnění úrazů při práci. Necht již podnik zaměstnává velký počet dělníků, anebo jich zaměstnává pouze několik, a necht již nebezpečí úrazu je značné či nepatrné, právo dělníkovo, který se stal obětí úrazu, na odškodnění a povinnost podnikatele odškodnění poskytnouti jsou tytéž ve všech případech.

Mimo to navrhované hranice počtu dělníků byly tak rozmanité a vymezení a rozvržení závodů, u nichž mohlo by se připustiti, že vykazují nepatrné riziko úrazu, bylo tak obtížné, že Konference nepokládala za možné pojmouti ustanovení tohoto druhu do návrhu mezinárodní úmluvy.

Bude-li osnova přijatá Konferencí ratifikována dostatečným počtem států, podmíní značný pokrok mnohých národních zákonodárství a pozoruhodně rozšíří na značný počet zaměstnanectva právo na odškodnění úrazů při práci.

b) Zaměstnanci do pojištění zahrnutí.

*) Risque professionnel, t. j. riziko podnikového úrazu, zakládající nárok na odškodnění a závazek zaměstnavatelův je poskytnouti. (Pozn. překl.)

I zde obecná formule usnesená Konferencí je velmi široká, neboť návrh úmluvy stanoví, že »zákony a nařízení o odškodnění úrazů při práci musí se vztahovati na dělníky, zřízence nebo učedníky...« (čl. 2., odst. 1.).

I z této obecné zásady, rovněž Úřadem navržené, požadovány byly dosti početné výjimky vzhledem k jednotlivým národním zákonodárstvím. Nejčastěji týkaly se požadované výjimky zaměstnanců příležitostných, domácích dělníků, členů zaměstnavatelovy rodiny, zaměstnanců nemanuelních, jejichž výdělek přesahuje jistou hranici, jakož i čeledi a domácího služebnictva.

Jak ve zvláštní komisi, pověřené studiem problému odškodnění úrazů při práci, tak i v plenu Konference, stala se otázka rozsahu pojištěnců předmětem dlouhých a pracných debat, v nichž střetli se přívrženci integrálního použití zásady podnikového rizika na veškeré námezdní pracovníky s přívrženci formule, která by byla v souladu s přítomným stavem jednotlivých národních zákonodárství, jež většinou připouštějí v této věci početné a významné výjimky.

Přes to byly poměrně snadno připuštěny dvě výjimky, ježto se vztahují na malý počet zaměstnanců a obsaženy jsou ve většině národních zákonodárství; první z nich týká se »osob konajících příležitostné práce a nenáležících k podniku zaměstnavatelovu« (čl. 2., odst. 2. a), druhá z nich týká se »členů zaměstnavatelovy rodiny, kteří pracují výlučně na jeho účet a žijí pod jeho střechem« (čl. 2., odst. 2. c).

Podobně tomu bylo pokud jde o výjimku týkající se čeledi a domácího služebnictva. Pod čeledí rozuměti jest námezdní pracovníky; podrobeni jsou rozkazům zaměstnavatele; své příjmy čerpají ze svého zaměstnání; zdá se tedy nepochybně, že by zásada podnikového rizika měla na ně býti použita. Konference však po úvaze, že jsou zahrnuti v rozsah odškodnění úrazů při práci toliko v nepatrném počtu národních zákonodárství, přijala text, který je vylučuje. V rozsah odškodnění jsou zahrnuti: »dělníci, zřízenci nebo učedníci, zaměstnaní podniky, provozovny nebo závody« (čl. 2., odst. 1.).

Mnohem delikátnější byla zajisté otázka domácího dělnictva. Jednak o značném počtu tohoto dělnictva lze míti za to, že je zaměstnáno podnikem, který mu poskytuje potřebný pracovní materiál a někdy dokonce i pracovní nářadí; po druhé stránce však nestojí toto dělnictvo pod přímým dohledem zaměstnavatelovým a jest neskonale obtížné, dojde-li k úrazu, prokázati, že je zde příčinný vztah mezi prací a úrazem. Většina zákonodárství také vylučuje toto dělnictvo z rozsahu odškodnění úrazů při práci (toliko v sedmi státech je zahrnuto). Uvědomujíc si rozličnost názorů i stav současných zákonodárství jednotlivých států, připustila Konference výjimku pro domácí dělníky (čl. 2., odst. 2. b).

Vyloučení nemanuelních zaměstnanců, jejichž výdělek přesahuje jistou hranici, zdá se odporovati zásadě podnikového rizika; také nastane-li případ úrazu, nezávisí na výši mzdy ani zaměstnancovo právo na odškodnění, ani zaměstnavatelova povinnost je poskytnouti. Pokud však jde o tuto kategorii zaměstnanců, byla uplatňována námitka, že riziko úrazu je tu malé, že vzhledem k vyšší

mzdě je toto zaměstnanectvo způsobilé nésti riziko samo a konečně, že výjimka tohoto druhu obsažena jest ve značném počtu národních zákonodárství. Jednajíc v duchu smířlivosti a chtějíc zajistiti přijetí čl. 2. v jeho celku, rozhodla se Konference připustiti výjimku pro »zaměstnance nemanuelní, jejichž výdělek přesahuje jistou hranici, která může býti určena národním zákonodárstvím« (čl. 2., odst. 2. d). Dosah této výjimky bude tedy záviseti na mzdové hranici, kterou určí jednotlivá národní zákonodárství.

Návrh úmluvy nevztahuje se konečně na tři jiné kategorie zaměstnanců:

1. Na námořníky a rybáře, pro které vydána budou ustanovení pozdější úmluvou (čl. 3., odst. 1.).

2. Na osoby požívající zvláštních úprav, alespoň rovnocenných ustanovením této úmluvy (čl. 3., odst. 2.).

3. Na zemědělské zaměstnanectvo, pro které zůstává v platnosti úmluva o odškodnění úrazů při práci v zemědělství, přijatá v třetím zasedání Mezinárodní Konference práce (čl. 4.).

Nejedná se tu o výjimky ve vlastním smyslu, ale o zvláštní úpravy, případně o kategorie zaměstnanců, pro které obdobné úmluvy již existují, anebo jejich postavení bude později upraveno úmluvami zvláštními.

Pojištné dávky.

Návrh úmluvy obsahuje ustanovení o způsobu výplaty dávek v době, kdy vzniká nárok na dávku a o různých druzích dávek, z nichž nutně musí se skládati řádné odškodnění.

a) Způsob výplaty dávek.

Pojištěncům, kteří stali se obětí úrazu, anebo jejich rodinným příslušníkům, může býti odškodnění vypláceno buď ve formě periodických platů (důchodů, a to buď trvalých nebo dočasných), anebo ve formě odbytného zaplaceného jednou provždy. Výplata odškodnění ve formě odbytného je však předmětem vážných námitek, ježto velmi často dochází k rychlé jeho konsumpci nezkušenými pojištěnci, kteří z nedostatku znalostí anebo rozvahy vhodně odbytného neumístí. Běží-li o případ těžké neschopnosti ku práci, která znemožňuje úrazem postiženému nabytí slušnějšího výdělku, anebo dojde-li k úmrtí, může úrazem postižený nebo jeho rodina se octnouti v neobyčejně politováníhodném postavení, bylo-li vyplaceného odbytného špatně použito. Zdá se tedy vhodnějším vypláceti odškodnění ve formě ročních důchodů. Avšak v některých případech skýtá vyplacení odškodnění ve formě odbytného jistých výhod potud, že umožňuje uživateli zařízení obchodu, výkon jiného zaměstnání, koupí zemědělského pozemku a podobně. Je však důležitě, aby před výplatou odbytného poskytnuta byla záruka o jeho rozumném použití.

Se zřetelem na všechny tyto okolnosti pojala Konference do návrhu úmluvy článek stanovící, že »odškodnění příslušející v případě úrazů způsobivších smrt, anebo v případě úrazů majících v západě trvalou neschopnost, bude vypláceno osobám úraz utrpěvším, anebo jejich rodinným příslušníkům, v podobě důchodů. Avšak toto odškodnění bude možno vyplatiti zcela nebo z části v podobě

odbytného, bude-li dána příslušným úřadům záruka o rozumném jeho použití« (čl. 5.).

b) Započetí nároku na odškodnění.

Odškodnění může být vyplaceno buď ode dne úrazu, nebo po uplynutí určité lhůty po dni úrazu (lhůta karenční), anebo ode dne úrazu s podmínkou, že neschopnost ku práci potrvála určitý počet dní. V tomto ohledu jsou ustanovení jednotlivých národních zákonodárství velmi rozdílná, ale více nežli dvě třetiny z nich stanoví karenční lhůtu, jejíž trvání kolísá od 3 do 10 dnů.

Připuštění karenční lhůty zdá se odporovati zásadě podnikového rizika, podle níž odškodnění má započítati od okamžiku vzniklé škody, totiž od chvíle pozbytí mzdy následkem neschopnosti ku práci. Skutečnost, že karenční lhůta byla podržena ve značném počtu zákonodárství vysvětluje se jednak snahou po odstrašení simulantů, jimž je nésti ztrátu mzdy při bezvýznamných úrazech, jednak snahou po zmenšení břemene vznikajícího podnikateli z četných nepatrných úrazů, které ve skutečnosti nezpůsobily vážnější škody.

Konference, majíc na zřeteli skutečnost, že karenční lhůta existuje ve značném počtu zákonodárství, ponechává jednotlivým státům možnost zavésti anebo podržeti karenční lhůtu, ale omezuje její trvání ustanovením, že »odškodnění bude poskytnouti nejpozději od pátého dne po úrazu« (čl. 6.).

c) Podstatné součásti odškodnění.

Návrh úmluvy stanoví, že odškodnění musí obsahovati jednak dávky peněžité, dále péči léčebnou, ranhojičskou a farmaceutickou, pokud toho vyžadují následky úrazu, jakož i poskytnutí a normální obnovování prothés a orthopedických přístrojů, jichž používání bylo uznáno za nutné, a jež poskytne buď zaměstnavatel nebo nositel pojištění.

Dávky peněžité.

Pokud jde o dávky peněžité, stanoví návrh úmluvy pouze, že »příplatek k odškodnění bude poskytnouti úraz utrpěvším osobám stíženým neschopností vyžadující stálého příspěvní jiné osoby« (čl. 7.).

Nárok na příplatek k odškodnění v případě úrazu způsobivšího neschopnost ku práci, jež vyžaduje stálého příspěvní jiné osoby, přiznává se za nynějšího právního stavu toliko asi v patnácti národních zákonodárstvích. Ježto však běží jen o poměrně nepatrný počet případů, kdy utrpěné poškození je velmi vážné, při čemž peněžité dávky jsou jediným pramenem obživy jak osoby úrazem postižené, tak i osoby ji ošetřující, rozhodla se Konference pro generalisaci systému příplatků k odškodnění ve všech státech.

Návrh úmluvy neobsahuje jiného ustanovení o peněžitých dávkách; zejména pak neobsahuje žádného ustanovení o jejich výši. Při zkoumání doporučení o »minimální výši peněžitých dávek ve věci odškodnění úrazů při práci« uvedeme důvody, proč Konference, ostatně v souhlase se stanoviskem Mezinárodního úřadu práce, nepokládala za vhodné pojmouti ustanovení tohoto druhu do návrhu úmluvy.

Péče léčebná, ranhojičská a farmaceutická.

Pracovní úrazy, i když nemají v zápětí trvalé neschopnosti k výdělku, vyžadují téměř vždy léčebné péče, jejímž účelem je zachovati v mezích možnosti tělesnou zdatnost zraněných a nemocných a potlačiti nebo zmírniti neschopnost ku práci, způsobenou zraněním. Organisme léčebné péče je tudíž prvořadě důležitosti jak pro úrazem postiženého, který touží po vyléčení a znovunabytí své výdělečné schopnosti, tak pro zaměstnavatele a nositele pojištění, jichž břemena budou o to menší, oč neschopnosti ku práci bude méně, a tak i pro celek, který potřebuje, aby co největší počet produktivního dělnictva zůstal zachován, čímž zmírní se sociální břemeno, vyplývající z existence práce neschopných invalidů. Nepřekvapuje tudíž, že v převážné většině států jest léčebná péče pokládána za normální součást odškodnění, za nárok příslušející úrazem postiženému a za závazek zaměstnavatele nebo nositele pojištění. Přes to však existují i státy, ve kterých osoby postižené úrazem nemají nároku na léčebnou péči vůbec, anebo toliko na léčebnou péči nedostačující.

Z toho důvodu Konference, aniž by zasahovala do organizačních detailů, úzce spjatých s podmínkami vnitrostátními, pokládala za nutné stanoviti, že »osoby úraz utrpěvší mají nárok na ošetření lékařské a na takové ošetření ranhojičské a farmaceutické, které bude shledáno nutným se zřením k úrazu. Tato léčebná péče připadáti bude k tíži buď zaměstnavateli, nebo institucím úrazového pojištění, či institucím pojištění nemocenského nebo invalidního« (čl. 9.).

Poskytnutí a obnovování prothés a orthopedických přístrojů.

Velkému počtu úrazem postižených osob je znemožněno vzhledem k utrpěným zraněním vykonávati produktivní práci bez pomoci orthopedických přístrojů nebo prothés. Jako péče léčebná, ranhojičská a farmaceutická, tak i poskytnutí a obnovování prothés a orthopedických přístrojů má značný význam pro osobu postiženou úrazem, pro zaměstnavatele či nositele pojištění a pro celek. Většinou však podle jednotlivých národních zákonodárství jsou prothésy a orthopedické přístroje poskytovány osobám utrpěvším úraz toliko jako léčebné prostředky, a jen v pěti nebo v šesti státech je výslovně stanoveno právo úrazem postiženého na jejich opravu a pravidelné obnovování na útraty zaměstnavatele nebo nositele pojištění.

Dlužno ostatně uznati, že pravidelné opravování a obnovování těchto přístrojů naráží na dosti vážné organizační obtíže: ve státech, v nichž pojištění není povinné, anebo v nichž pojištění je sice povinné, ale jeho nositeli nejsou mohutné pojišťovací instituce, disponující odbočkami neb úřadovny na celém státním území.

Během příslušného jednání na Konferenci bylo navrženo, aby místo poskytnutí a pravidelného obnovování prothés a orthopedických přístrojů byla vyplácena určitá částka, a to ve formě ročního příplatku, je-li odškodnění vypláceno v podobě důchodu, a ve formě zvýšení kapitálu, vyplatí-li se odškodnění v podobě odbytného. Tento systém byl však i ostře kritisován, ježto může vésti

k zneužití nebo nevhodnému použití částek mnohdy značných, zejména jde-li o odškodnění v podobě odbytného.

Konference tudíž vyslovila především jako všeobecně platnou zásadu, že na útraty zaměstnavatele nebo nositele pojištění bude poskytnouti a opravovat i obnovovat prothésy a orthopedické přístroje, připustila však mimo to výjimečně i možnost poskytnutí příslušných příplatků k odškodnění, brání-li předem uvedenému řešení příliš značné obtíže:

»Osoby úraz utrpěvší mějtež nárok, aby zaměstnavatel nebo nositel pojištění jim poskytl a normálně obnovoval prothésy a orthopedické přístroje, jichž používání bude uznáno nutným. Avšak jednotlivá národní zákonodárství budou moci výjimečně připustit, aby poskytnutí a obnovování těchto přístrojů bylo nahrazeno tím, že se úrazem postiženému přičkne příplatek k odškodnění, určený v okamžiku stanovení nebo přezkoušení výše odškodného a rovnající se přibližně hodnotě poskytnutí a obnovování těchto přístrojů.

Jednotlivá národní zákonodárství zavedou, pokud jde o obnovování těchto přístrojů, potřebná opatření kontrolní k tomu cíli, aby jednak se předešlo zneužití, jednak se zajistilo poskytnutí příplatků k odškodnění« (čl. 10.).

Záruky.

Nestačí určit právo osoby utrpěvší úraz a jejich rodinných příslušníků na odškodnění, ani stanovit druhy dávek, které jim přísluší; je také třeba příslušnými předpisy zabezpečit pravidelné vyplácení stanovených dávek i v případě insolvence dlužníkovy. Závazek vzniklý v tomto směru má ráz závazku alimentárního, jeho úprava pak jest rázu veřejnoprávního vzhledem k důvodům jeho vzniku. Jednotlivá zákonodárství musí tedy zavést ve prospěch důchodců soustavu účinných záruk.

Při Konferenci byl to právě problém záruk, který podnítil nejúpornější debaty a podmínil i značná nedorozumění, a to jednak vzhledem k mnohosti a rozdílnosti zárukových soustav, jednak také vzhledem k vysloveně technickému rázu příslušných diskusí.

Zárukové soustavy mohou být celkem redukovány na čtyři:

1. Systém civilně-právní: zařazení pohledávky zaměstnance utrpěvšího úraz, nebo jeho rodinných příslušníků, mezi privilegované pohledávky váznoucí na jmění zaměstnavatelově, nebo nositele pojištění;

2. systém garančního fondu, spravovaného státem a udržovaného poplatky vybíranými přímo nebo nepřímo od souhrnu nebo od části zaměstnavatelů;

3. systém, podle něhož zaměstnavatel deponuje u státní anebo jiné státnímu doзору podléhající pokladny jako záruku hypotéky, cenné papíry, hotové peníze a pod.;

4. konečně systém obligatorního pojištění, a to buď u pojišťovny spravované státem, neb u soukromých pojišťovacích společností, u společností pro vzájemnou podporu, nebo u zárukových syndikátů zaměstnavatelských, podrobených státnímu doзору.

Konference byla téměř jednomyslně toho názoru, že první zárukový systém, totiž systém privilegované pohledávky na jmění

zaměstnavatelovo, je nepostačující v případě úpadku nebo zániku podniku, kdy aktivní položky mohou se rovnat nule. V dalším jednání však nebylo lze dosáti dohody o textu, který by jednotlivým národním zákonodárstvím ponechal volný výběr mezi ostatními třemi zárukovými systémy, jež označeny jako vyhovující.

Ježto však bylo nezbytno stanovit záruky, usnesla se konečně Konference na tomto textu:

»Jednotlivá národní zákonodárství obsahujtež ustanovení, která se zřením k zvláštním podmínkám té které země budtež co nejlépe vhodněji volena, aby v každém případě zaručovala vyplácení odškodnění osobám úraz utrpěvším a jich rodinným příslušníkům a je zajišťovala proti insolvenčnímu zaměstnavatele nebo nositele pojištění« (čl. 11.).

Doporučení o minimální výši peněžitých dávek ve věci odškodnění úrazů při práci a o odborné reedukaci.

Otázka výše peněžitých dávek je podstatnou součástí odškodnění, a to jak pro zaměstnance stanovením jeho nároků, tak pro zaměstnavatele stanovením jeho závazků a finančních břemen. Jest však neméně důležitou i pro Mezinárodní organizaci práce, která se snaží zavést mezi jednotlivými státy, pokud to je v mezích možnosti, vzájemnou rovnováhu finančních břemen vyplývajících z provádění sociálního zákonodárství, zejména také pokud jde o odškodnění úrazů při práci.

Konference však, v souhlase s Mezinárodním úřadem práce, nepokládala za vhodné přiklonit se k podnětům některých vlád a nepojala tudíž do návrhu úmluvy ustanovení o minimální výši peněžitých dávek, příslušejících v případě pracovních úrazů. Jeť příslušné řešení obsažené v jednotlivých národních zákonodárstvích tak rozmanité, že je neskonale obtížno, ba nemožno, dospět v této věci k přijatelnému mezinárodnímu textu.

Dávky příslušející úrazem postiženému, nebo jeho rodinným příslušníkům, vyplácejí se jednak v podobě důchodu, který je zlomkem mzdy zaměstnancovy, jednak v podobě odbytného, které jest násobkem této mzdy. Ačkoli zmíněné zlomky a násobky mzdy jsou v různých státech velmi rozmanité, nebylo by vyloučeno určití minimální sazbu dávek se zřením k průměru přijatému v jednotlivých národních zákonodárstvích.

Je však třeba vzít v úvahu, že v mnohých zákonodárstvích určeny jsou hranice pro stanovení mzdy, která slouží za podklad výpočtu dávek a další hranice, které dávka v žádném případě překročit nesmí. Je tudíž jasno, že i při úrazech stejné závažnosti by použití stejných zlomků, případně násobků, vedlo k velmi odchýlným výsledkům podle toho, zdali hranice mezd anebo hranice dávek stanoveny byly vyšší nebo nižší. Tyto hranice, které v každém státě určovány jsou rozdílně podle mzdové úrovně, cen životních potřeb a kupní síly domácí měny, nejsou navzájem srovnatelný a bylo by velmi obtížno nalézt tu společné měřítko přijatelné i mezinárodně.

Problém tento však stává se ještě složitějším, běží-li o odškodnění pracovního úrazu, způsobivšího smrt, vzhledem k odchýlnému řešení v jednotlivých zákonodárstvích otázky rozsahu kate-

gorie rodinných příslušníků, podmínek, které jest jim splniti za účelem dosažení odškodného, a pravidel upravujících rozvržení celkového odškodnění, ježto repartice tato bývá různá v některých státech podle různosti případů, totiž počtu a stupně konkurujících rodinných příslušníků.

Po bedlivém prozkoumání těchto četných a vážných obtíží dospěl nejprve Mezinárodní úřad práce, a pak i Konference, k závěru, že by bylo s neobyčejnými obtížemi spojeno vypracovati přesný text o minimální výši peněžitých dávek, který by jednotlivým státům ukládal pevné závazky, jak tomu býti musí u každého návrhu konvence, že by dále tento text byl v rozporu téměř se všemi národními zákonodárstvími a že by tudíž ohrozil nejen přijetí, ale i ratifikaci konvence samé. Ježto však problém výše peněžitých dávek je zásadní důležitosti, bylo rozhodnuto upravití jej rekomandací.

Uvedené doporučení neobsahuje žádného ustanovení o hranicích mezd, které slouží za podklad výpočtu dávek, ani o hranicích, které dávkami nesmějí býti překročeny. Ačkoli tyto hranice základních mezd a dávek se vyskytují v mnoha národních zákonodárstvích, pokládala Konference za nemožné pojmouti obdobná ustanovení do doporučení, ježto, jak výše jsme objasnili, naráží tu vypracování mezinárodní osnovy na obtíže téměř nepřekonatelné. Mimo to jest přípuštění hranic mezd a dávek v rozporu se zásadou podnikového rizika, ježto zákony o úrazech pracovních jsou především zákony o náhradě škody a musí poskytnouti dávky odpovídající utrpěné škodě, která se mění podle výše mzdy, již dostával zaměstnanec úrazem postižený; zavéstli hranice dávek anebo nepřihlížeti při výpočtu dávky ke zlomku mzdy, převyšujícímu určité maximum, znamená opustiti zásadu náhrady škody.

Doporučení jedná o minimální výši peněžitých dávek při úrazu, který způsobil neschopnost k výdělku, dále při úrazu, který způsobil ochromení, vyžadující trvalého příspěvní jiné osoby, a konečně při úrazu, který měl v zápětí smrt.

1. Minimální výše peněžitých dávek v případě úrazu, který způsobil neschopnost k výdělku.

Výše odškodnění se mění podle toho, je-li neschopnost úplná, nebo částečná. Forma a trvání odškodnění se mění podle toho, je-li neschopnost trvalá nebo dočasná. Konference se usnesla na vzorném rozdělení: neschopnost trvalá úplná, neschopnost trvalá částečná; neschopnost dočasná úplná, neschopnost dočasná částečná.

Vyplácí-li se odškodnění ve formě důchodu, anebo denních, týdenních či měsíčních důchodových příspěvků, rovná se zlomku mzdy zaměstnance postiženého úrazem. V jednotlivých národních zákonodárstvích kolísá tento zlomek při úplné neschopnosti mezi 50 a 100 proc. mzdy; zlomek za určitých podmínek nejčastěji se vyskytující jsou dvě třetiny. Konference tudíž doporučila, aby minimální sazba důchodu v případě úrazu způsobivšího úplnou neschopnost rovnala se dvěma třetinám mzdy, nechť již jde o neschopnost trvalou, nebo jenom dočasnou. Odškodnění v případě částečné neschopnosti, nechť již trvalé či dočasné, stanoveno jest ve většině národních zákonodárství zlomkem důchodu splatného v případě

úplné neschopnosti, který odpovídá snížení výdělečné schopnosti způsobené úrazem. Formule tato přijata byla i Konferencí.

Konečně viděli jsme, že návrh úmluvy, ačkoli prohlásil všeobecnou zásadu, že odškodnění jest vypláceti v podobě důchodů, výjimečně připouští jeho vyplacení v podobě odbytného. Ježto pak tato forma odškodnění je v přítomné době zavedena asi v patnácti státech a výše vyplacené hotovosti tu kolísá od šesti měsíců do desíti let mzdy, pokládala Konference za nutné vysloviti také zde pravidlo. Systém odbytného jednou provždy, jak nyní se provádí, nebere totiž vůbec zřetele k věku úrazem postiženého, totiž k pravděpodobnému trvání jeho výdělečného života, který mohl býti dovršen, a nepřihlíží tudíž k opravdovému dosahu utrpěné škody. Konference pokládala z toho důvodu za nejúčelnější onu formuli, která uvádí ve vzájemný poměr odškodnění placené v podobě důchodu a odškodnění vyplacené v podobě odbytného, a pojala tudíž do doporučení ustanovení tohoto znění: »Dojde-li k odškodnění v podobě odbytného, nesmí tato částka býti nižší, nežli kapitalisovaná hodnota příslušného důchodu.«

2. Minimální výše příplatku v případě nezbytnosti trvalého příspěvní jiné osoby.

Návrh úmluvy spokojuje se v čl. 7. stanovením zásady, že osobám utrpěvším úraz poskytnouti je příplatek k odškodnění, jsou-li postiženy ochromeními, která vyžadují stálého příspěvní jiné osoby; neobsahuje však žádného ustanovení o výši tohoto příplatku.

Ve státech, kde tento příplatek je v nynější době zaveden, stanovena je přesně zákonem buď jeho jednotná výše pro všechny případy, anebo jest jeho výše odstupňována podle okolností případu, při čemž zákon se spokojuje stanovením jeho maxima. Všechna tato zákonodárství pak stanoví buď jako jednotnou, nebo jako maximální výši tohoto příplatku částku rovnající se polovině odškodného, skytaného v případě trvalé neschopnosti úplné.

Konference berouc v úvahu, že běží zde zpravidla o osoby stížené úplnou neschopností ku práci, anebo způsobilé jen k nepatrnému výdělku, že způsobená škoda zde podmiňuje nejenom ztrátu výdělku invalidova, ale i osoby jej ošetřující, a že konečně se jedná jen o omezený počet případů zvláštního zřetele hodných, doporučila, aby »osobám utrpěvším úraz, které postiženy jsou ochromeními, jež nutně vyžadují trvalého příspěvní jiné osoby, poskytnut byl příplatek k odškodnění, který nesmí býti nižší než polovina odškodného, skytaného v případě trvalé neschopnosti úplné.«

3. Minimální výše peněžitých dávek v případě úrazu, který měl v zápětí smrt.

Úraz při práci, mající v zápětí smrt, znamená hospodářské poškození jednak osob, jimž zaměstnanec poskytoval obživu, dále osob, jež v určitých případech byly oprávněny požadovati od něho hmotného příspěvní, a konečně i osob, které byly by oprávněny k dědictví případně uskutečněných jeho úspor, kdyby k smrtelnému úrazu bylo nedošlo.

Výše odškodnění může tudíž býti stanovena se zřetlem k dvěma odlišným skutečnostem: buď vzhledem ke škodě utrpěné dědici oprávněnými podle práva občanského, anebo vzhledem k potřebám osob hospodářsky odvislých od zahynuvšího zaměstnance.

V prvním případě jest výše odškodnění v přímém poměru ke mzdě a věku osoby zahynuvší a zůstává nezměněna, nechť již je počet, stupeň příbuznosti a hospodářské postavení dědiců jakékoli.

V druhém případě stanoví se výše odškodnění s ohledem na dosah hmotného příspěvu, které příslušníkům rodiny bylo poskytováno, nebo mohlo býti ještě poskytováno, tudíž jednak v poměru k počtu osob hospodářsky odvislých, jejich věku a potřebám.

Společné znaky, které nalézáme v jedné i druhé soustavě, jsou věk zaměstnance úrazem postiženého a výše jeho mzdy: na obou těchto faktorech závisí do značné míry jak finanční opora, kterou příslušníci rodiny mohli očekávat, tak i případná výše úspor, která postiženým mohla býti uskutečněna, kdyby k úrazu bylo nedošlo.

Většina současných zákonodárství bere v úvahu jak princip náhrady škody, tak i princip dosahu utrpeného poškození a hospodářské odvislosti, a klade důraz buď na první nebo na druhou z uvedených zásad při stanovení rozsahu oprávněných rodinných příslušníků, celkové výše odškodnění a způsobu rozvržení tohoto odškodnění mezi rodinné příslušníky.

a) Stanovení rozsahu oprávněných rodinných příslušníků. — Zákony a nařízení jednotlivých států rozeznávají zpravidla dvě kategorie rodinných příslušníků: do první kategorie zahrnut je vždy pozůstalý manžel (vdovec, vdova) a nezletilé děti osoby zahynuvší. Osoby tyto podle zásady náhrady utrpené škody nejsou povinny prokázatí stupeň své hospodářské odvislosti. Do druhé kategorie zahrnutí jsou zpravidla vnuci, sourozenci a ascendentí (rodiče, děd, bába), od nichž požaduje se důkaz hospodářské odvislosti, vzhledem k zásadě povinného příspěvu.

Zákony a nařízení jednotlivých států uplatňují zásadu alimentární u dětí, stanovíce hranici věku, po jejímž překročení nemají děti práva na odškodnění v předpokladu, že samy jsou schopny se živiti. Tato hranice věku kolísá v jednotlivých státech od 14 do 22 let, zpravidla však je stanovena rokem 15., 16. neb osmnáctým.

Konference doporučila, aby právo na náhradu škody přiznáno bylo bez ohledu na prokázanou hospodářskou odvislost pozůstalému manželovi (vdovci nebo vdově) a dětem mladším osmnácti let. Tato hranice věku, stanovená na 18 let, zdála se nejvhodněji odpovídati potřebám tělesného, duševního a odborného vývoje dětí. Mimo to doporučila Konference, aby nebylo bráno zřetele na hranici věku, běžící u dětí o tělesné nebo duševní neduhy, které je činí neschopnými zabezpečiti svou existenci vlastní prací.

Připuštění ostatních rodinných příslušníků k odškodnění podmíněno je téměř ve všech národních zákonodárstvích skutečnou hospodářskou odvislostí těchto osob; tato zákonodárství požadují, aby ascendentí (rodiče, děd, bába), osiřelí vnuci a sourozenci byli podporováni osobou utrpěvší úraz, aby byli neschopni výdělku pro svůj věk nebo neduhy a byli bez prostředků.

Inspirována obsahem jednotlivých národních zákonodárství doporučila Konference, aby za rodinné příslušníky byli uznáni:

»Ascendentí osoby zahynuvší, jsou-li bez prostředků a s podmínkou, že osoba zahynuvší je podporovala, nebo byla podrobena povinnosti o ně pečovati;

vnuci, jakož i sourozenci osoby zahynuvší, jsou-li mladší osmnácti let (anebo bez ohledu na věk, jsou-li stíženi tělesnými nebo duševními neduhy, které je činí neschopnými výdělku), a jsou-li sirotky, anebo jsou-li jejich žijící rodiče neschopni zajistiti jim obživu.»

b) Stanovení celkové výše odškodnění. — Většina zákonův a nařízení platných v jednotlivých státech stanoví, že celková výše odškodnění splatného souhrnu rodinných příslušníků, bez ohledu na jejich počet, na stupeň příbuznosti i hospodářské odvislosti, nesmí přesahovati určitou hranici, vyjádřenou zlomkem mzdy osoby zahynuvší, dochází-li k odškodnění v podobě důchodu, anebo násobkem této mzdy, dochází-li k odškodnění v podobě odbytého.

Zlomek mzdy zahynuvšího zaměstnance, kterým vyjadřuje se hranice důchodů splatných jednotlivým rodinným příslušníkům, kolísá zpravidla od poloviny do dvou třetin jeho mzdy; nejčastěji však bývá stanoven dvěma třetinami mzdy. Toto snížení na dvě třetiny může býti odůvodněno úvahou, že způsobila-li smrt živitele zánik mzdy, přivodila i zmenšení výloh, které by jinak vyplývaly z jeho spotřeby. Ačkoli toto předpokládané snížení výloh může mítí nescetné odchylky podle individuálních vlastností jednotlivce i složení a početnosti rodiny, připouští se, že průměrně kolísá od 20 do 30 proc. mzdy, a že tudíž utrpená hospodářská škoda se rovná 80 až 70 proc. mzdy. Ježto pak zásada podnikového rizika ukládá povšechné určení dávek a částečnou náhradu škody, zdá se proporce dvoutřetinová přijatelnou.

V tomto směru Konference doporučuje:

»Je-li odškodné vypláceno v podobě důchodu, nesmí maximální hranice součtu částek, přiznaných ročně souhrnu rodinných příslušníků, býti nižší, než dvě třetiny roční mzdy osoby úraz utrpěvší.»

Asi v patnácti státech přiznává se rodinným příslušníkům osob, zahynuvších následkem úrazu, odškodnění v podobě odbytého, jehož výše kolísá od jednorocní do pětileté mzdy. Tento systém odškodnění lze podrobiti téže kritice, jak učinili jsme při odškodnění úrazů způsobivších neschopnost k výdělku.

Konference usoudila, že při odškodnění úrazů způsobivších smrt, právě tak jako při odškodnění úrazů způsobivších neschopnost k výdělku, je třeba uvéstí ve vzájemný poměr odškodnění důchodem a odškodnění odbytým, a doporučila tudíž:

»Je-li odškodné splatno v podobě odbytého, nesmí maximální výměr kapitálových úplat, splatných souhrnu rodinných příslušníků býti nižší než kapitalisovaná hodnota důchodu, odpovídající dvěma třetinám roční mzdy osoby úraz utrpěvší.»

c) Rozvržení odškodného mezi rodinné příslušníky. — Rozvržení odškodného mezi jednotlivé rodinné příslušníky může býti provedeno podle dvou různých method, a to určuje-li zákon zlomek odškodnění každému příslušníku připadající, čili nic.

Posléze uvedená metoda spočívá v tom, že rozvržení maximálního odškodného svěří se soudci, správnímu úředníku nebo zvláštní komisi; tito činitelé určí zvlášť pro každého zúčastněného stupeň participace, který se jim jeví spravedlivým se zřetelem na stav hospodářské odvislosti a skutečnou potřebu každého z rodinných příslušníků. Opravňuje-li k tomu stupeň hospodářské odvislosti

jednoho nebo několika rodinných příslušníků, může jim být přičteno odškodnění celé, kdežto jinak měly by tyto osoby nárok pouze na příslušnou část celkového odškodnění.

Podle první metody stanoví zákon přesně určité procento roční mzdy pro každou kategorii rodinných příslušníků (pro manžele, děti, ascendenty, sourozence atd.). Rozvržení odškodnění pak děje se podle předem určeného přednostního pořadí až do vyčerpání maxima odškodnění, stanoveného zákonem. Priorita přiznává se za všech okolností pozůstalému manželovi (vdově, vdovci) a dětem; jejich nárok na odškodnění musí být zcela ukojen, dříve nežli nárok ostatních rodinných příslušníků může být uplatňován. Pozůstalému manželovi a dětem přísluší zpravidla přednostní právo téhož dosahu; při větším počtu dětí pak může se částka pozůstalého manžele snížit buď v tomže poměru jako částky dětí, anebo sníží se jenom částky dětem připadající.

Přednostní pořadí pro rozvržení odškodného mezi jiné rodinné příslušníky nežli pozůstalého manžele a děti je v jednotlivých státech velmi rozmanité. Většina zákonodárství však poskytuje třetí místo ascendentům po manželi a dětech.

Některá zákonodárství konečně rozvrhují celkovou sumu odškodnění bez ohledu na počet a stupeň příbuznosti rodinných příslušníků, naproti tomu jiná přidělují každému příslušníku pouze částku stanovenou zákonem, takže může se vyskytnouti případ, že přírůstne se pouze část maximálního odškodného, je-li počet rodinných příslušníků velmi malý.

Podmínky rozvržení, stanovené jednotlivými národními zákonodárstvími, jsou tak různorodé a přípustná řešení vzhledem k složení rodin tak rozmanitá, že Konference nepokládala za možné usnésti se ani na textu doporučení o rozvržení odškodnění mezi různé kategorie rodinných příslušníků.

Odborná reedukace.

Mnoho osob úrazem postižených je neschopno vzhledem k utrpeným ochromením vykonávat produktivní práci bez předchozího znovuškolení nebo odborné reedukace. Přes nepopíratelný svůj význam byla před válkou reedukace předmětem pouze kusého studia a omezených organizačních pokusů. Ostatně nepřikládalo se váhy tomu, aby invalida byl uschopněn konkurenčního boje na obecném trhu práce, spíše směřovalo se k tomu poskytnouti mu zaměstnání v dílnách nebo závodech dobročinných ústavů, podporovaných subvencemi soukromníků i státu. Práce poškozcem vykonávaná nebyla leč pomocnou a vyšší formou sociální péče.

Světová válka náhle rozhojnila počet invalidů o více než deset milionů mužů po výtce mladých, kteří převážně byli námezdními pracovníky. A problém opětovného vřazení válečných poškozců do výrobního života se přímo vnutil parlamentům i vládám, neboť bylo nutno ochrániti toto množství před zoufalstvím, jež často vyvolává nečinnost, zajistiti mu nezbytné doplnění hmotných prostředků vzhledem k nepatrným požitkům, jež státy mohly tu vypláceti a zachovati národům produktivní činnost tak ohromného množství dělnictva. Všude podniknuta byla zkoumání o nejvhodnějších methodách, kte-

rak uskutečniti návrat válečných poškozců do výrobního života. Problém reedukace přestal být věcí empirie a stal se zvláštním odvětvím sociální vědy i techniky. V každém státě organisována rozsáhlá síť státních, obvodových i místních institucí za podpory státu, dělnických i zaměstnavatelských sdružení, jakož i jednotlivců, a založeno celé množství ústředí, škol i dílen pro výcvik a školení válečných poškozců.

Technický a vědecký pokrok doplněn byl pokrokem právním a zákonodárným: odborná reedukace byla označena jako normální součást odškodnění, jako závazek státu a nárok válečných poškozců.

Toto ohromné úsilí podnítilo nesčetné kontroverse. Přes to však vykonáno bylo s celkového hlediska dílo plodné. Staticím osob dána možnost přiučiti se novému řemeslu. A odtud podán důkaz, že při vhodném orthopedickém léčení, při účelném používání přístrojů a při methodickém školení lze u velkého počtu invalidů docílit pracovních výsledků blížících se normálním výsledkům dělníka práce schopného, bylo-li užito patřičné orientace při volbě toho kterého zaměstnání.

Je tudíž zcela přirozené, že pomýšlelo se i na to, zabezpečiti poškozcům práce výhody odborné reedukace. Bylo-li zde však mnoho projektů, došlo jen ke sporé realizaci. Jednotlivá zákonodárství, upravující odškodnění pracovních úrazů, neznačí většinou odborné reedukace, která by byla závazkem zaměstnavatele nebo nositele pojištění a nárokem zaměstnance postiženého úrazem. V několika státech však docílila odborná reedukace jistých pokroků jednak z popudu zákonodávce, jednak z popudu velkých pojišťovacích institucí: tak je tomu v Německu, Rakousku, Belgii, ve Španělsku, Spojených státech, ve Francii, v Itálii a Nizozemí.

Konference, jsouc si vědoma důležitosti odborné reedukace, ale i praktických obtíží organizačních a mnohotvárnosti nutného řešení, pokládala za vhodné doporučiti, aby »odborná reedukace osob úraz utrpěvších byla zajištěna prostředky, které jednotlivými národními zákonodárstvími uznány budou za nejvhodnější«, při čemž vlády vyzvány, aby »podporovaly instituce provádějící tuto reedukaci«.

Doporučení o soudech, příslušných pro řešení sporů, týkajících se odškodnění úrazů při práci.

Při sporech, týkajících se odškodnění úrazů při práci, zpravidla běží netoliko o výklad příslušných textů zákonů a nařízení, ale také o problémy odborného rázu, které vyžadují důkladné znalosti podmínek práce: zařízení podniků, druhu risik, která s nimi souvisejí, vzájemného vztahu mezi prací a úrazem, způsobu stanovení mezd, jakož i stupně neschopnosti k výdělku, možnosti vyškolení v novém povolání a pod.

Je nesporno, že tuto důkladnou znalost pracovních podmínek mají především zaměstnavatelé a dělníci, a že jejich účast na soudech rozhodujících o sporech, které týkají se odškodnění úrazů při práci, může vésti k spravedlivějším výrokům.

Konference u vědomí správnosti a významu předchozích úvah, jakož i skutečnosti, že účast zaměstnavatelů a dělníků na těchto

soudech může se stát skutkem v mnoha zemích bez dotčení soudní organizace, schválila příslušné doporučení o těchto soudech.

V první části tohoto doporučení zdůraznila Konference zásadu, že spory, týkající se odškodnění úrazů při práci, bude zpravidla předkládati zvláštním soudům nebo rozhodčím komisím, složeným, nechť již se soudci nebo bez soudců z povolání, ze stejného počtu dělnických a zaměstnavatelských soudců.

Berouc však také zřetel na skutečnost, že v nynější době ve většině států jsou spory, týkající se odškodnění úrazů při práci, předkládány řádným soudům, doporučila Konference, aby zmíněné soudy v těchto případech k žádosti jedné nebo druhé ze zúčastněných stran vyslechly jakožto znalce dělníky a zaměstnavatele po každé, bude-li se spor týkat otázky odborné a zejména posouzení stupně neschopnosti k výdělku.

B. Odškodnění nemocí z povolání.

Návrh úmluvy.

Zásada podnikového rizika vztahuje se na odškodnění nemocí z povolání právě tak jako na odškodnění úrazů při práci. Za dnešních poměrů se již jednomyslně uznává zásada, aby odškodnění nemocí z povolání dalo se na útraty zaměstnavatele. Prozatím je však tento druh odškodnění zaveden poměrně v málo zákonodárstvích. To vysvětluje se velice vážnými obtížemi, na které naráží praktické jeho provádění. Především je často i zkušenému lékaři obtížno zjistiti, zdali původ nemoci hledati je v podnikové práci čili nic. Mimo to je třeba stanoviti trvání zaměstnavatelovy odpovědnosti, totiž období ode dne, kdy ustalo zaměstnání v tom kterém průmyslovém odvětví, které se pokládá za způsobilé vyvolati nemoc z povolání, až do dne, kdy objevil se nemoc způsobí smrt nebo neschopnost ku práci. Toto období je při jednotlivých těchto nemocech velmi rozdílného trvání. Je-li konečně více zaměstnavatelů, jež lze pokládati za odpovědny, nutno stanoviti způsob, jak rozvrhnouti mezi ně příslušná břemena. Rozřešení těchto základních problémů jest ovšem velice choulostivé.

Konference u vědomí těchto obtíží, ale i nutnosti zajistiti obětem nemocí z povolání a jejich rodinným příslušníkům přiměřené odškodnění, rozhodla se vykonati dílo jednoduché a omezené, ale pozitivní.

Především prohlásila, že nemocí z povolání mají zakládati právo na odškodnění jako úrazy při práci.

«Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zabezpečí osobám, postiženým nemocemi z povolání, nebo jejich rodinným příslušníkům, odškodnění založené na všeobecných zásadách svého národního zákonodárství, týkajícího se odškodnění pracovních úrazů.

Toto odškodnění nebude vyměřeno částkou nižší, než jakou stanoví národní zákonodárství pro škody, způsobené pracovním úrazem (čl. 1.).»

Dále rozhodla Konference pojmouti do návrhu úmluvy seznam nemocí z povolání, které mají býti podrobeny odškodnění. Tento se-

znam skládá se ze dvou částí: první jeho rubrika obsahuje soupis substancí, které mohou způsobiti jisté druhy otrav nebo nemocí z povolání, kdežto druhá jeho rubrika obsahuje soupis průmyslových odvětví, zaměstnání nebo výrobních pochodů, ve kterých spočívá podnikový původ zmíněných nemocí neb otrav. Seznam nemocí a jedovatých substancí, přijatý Konferencí, je velice jednoduchý; zahrnuje toliko otravu olovem, jeho slitinami a sloučeninami, otravu rtutí, jejími amalgamy a sloučeninami a infekci snětí slezinnou. Bude-li však návrh této úmluvy ratifikován, bude podkladem opravdového pokroku v převážné většině národních zákonodárství, která doposud neznají odškodnění nemocí z povolání.

Doporučení.

Úmyslem Konference bylo spokojiti se dílem zcela jednoduchým, neboť do seznamu, připojeného k návrhu úmluvy, nepojala leč velmi omezený počet intoxikací, jakož i zaměstnání, průmyslových odvětví a výrobních pochodů, ve kterých spočívá beze sporu podnikový původ zmíněných nemocí. Daleko však nepokládala tento seznam za úplný a vytkla bezodkladně, že zmíněný výpočet, ostatně již předstížený v některých národních zákonodárstvích, může, ba musí býti doplněn. Z toho důvodu přijala doporučení, v němž vyzývá členské státy, aby stanovily, ačli již u nich neexistuje, »jednoduché řízení, na jehož podkladě by seznam nemocí, pokládaných v jejich národním zákonodárství za nemocí z povolání, mohl býti revidován«.

III.

Dílo budoucnosti.

Správní rada, která vyzvala Mezinárodní úřad práce, aby předložil Konferenci v roce 1925 zprávu o »Všeobecných problémech sociálního pojištění«, měla v úmyslu poskytnouti Konferenci věcný podklad a příležitost vysloviti se cestou resoluce jednak o pořadu, ve kterém řešiti bude otázky sociálního pojištění v následujících zasedáních konferenčních, jednak o směrnicích pro budoucí činnost Mezinárodního úřadu práce ve věci sociálního pojištění.

Snažíc se získati dobré zdání skutečných odborníků, usnesla se Konference svěřiti zkoumání těchto dvou otázek zvláštní komisi, totiž »Komisi pro všeobecné problémy sociálního pojištění«. Komise tato, prozkoumajši především příslušnou zprávu Mezinárodního úřadu práce, vypracovala vlastní svou zprávu a resoluci, které obě přijaty byly jednomyslně v plenárním zasedání Konference. Níže uvádíme stručný obsah zmíněné zprávy i resoluce.

Pojetí otázek sociálního pojištění na denní pořad příštích zasedání Konference.

Ve smyslu usnesení svrchu uvedené komise usoudila Konference jednomyslně, že především řešiti bude otázku nemocenského pojištění, a vyzvala tudíž Správní radu Mezinárodního úřadu práce, »aby pojala na denní pořad některého z příštích zasedání Konference, a pokud možno na denní pořad zasedání v roce 1927, otázku nemocenského pojištění«.

Komise i Konference usoudily, že nemoc je vážným nebezpečím, které trvale ohrožuje souhrn zaměstnanectva i jeho rodin. Dosah tohoto nebezpečí je znám; statistika úmrtnosti, vypracovaná na podkladě dlouholetých zkušeností a zahrnující miliony jednotlivců, je dosti přesná, aby umožňovala pravděpodobné odhady a poskytovala pevnou technickou základnu. Nemocenské pojištění mimo to vyžaduje vytvoření a úměrného vybudování celé soustavy celostátních, obvodových i místních institucí, které uskutečňují těsný styk mezi pojištěnci a pojišťovacími institucemi. Konečně musí nemocenské pojištění také organisovati lékařskou službu. Je tudíž schopno poskytovat ostatním odvětvím sociálního pojištění své správní orgány pro přijímání pojistného, vyplácení dávek a dozor nad uskutečněním příslušných risik, jakož i svou lékařskou službu pro prevenci invalidity nebo zmírnění jejích následků. Stále více nabývá vrchu přesvědčení, že místní nemocenská pojišťovna je nejvhodnější základnou pro vybudování úplné soustavy sociálního pojištění, zaručující nejlepší výkonnost při minimu správních a organizačních nákladů. V nejbližší budoucnosti musí tudíž směřovati úsilí Mezinárodní organizace práce k vybudování nemocenského pojištění.

Pokud jde o pojištění invalidní, starobní, vdovské a sirotčí, ponechala Konference Správní radě Mezinárodního úřadu práce, aby rozhodla, bude-li vhodné problémy tyto pojmuti na denní pořad Konference, která bude se zabývat nemocenským pojištěním, anebo na pořad Konferencí pozdějších. Přicházejí totiž v podobných případech v úvahu právě tak důvody oportunity, jako důvody rázu technického. Je zajisté úzký vztah mezi risikem pracovního úrazu, nemoci z povolání, nemoci vůbec, invalidity, stáří a úmrtí, a bylo by velmi lákavé pro odborníky v sociálním pojištění pokusiti se o vypracování návrhu úmluvy, který by obsahoval základní normy úhrnné soustavy sociálního pojištění. Avšak Správní rada musí přihlížeti i k výsledkům a možnostem legislativního pokroku v jednotlivých státech. A tu třeba konstatovati, že téměř ve všech státech vybudováno jest ve zvláštních soustavách nemocenské pojištění na straně jedné a pojištění invalidní, starobní, vdovské a sirotčí na straně druhé. Mimo to nutno vzíti v úvahu i okolnost, že by konvence, shrnující veškerá risika, znamenala pro jedinou Konferenci práci obrovskou vzhledem k mnohosti a obtížnosti vyskytujících se problémů, a i kdyby bylo možno vypracovati souhrnný text, bylo by málo vyhlídek na jeho ratifikaci ve značném počtu států, které by zakrátko byly nuceny pronikavě pozměnití veškerá odvětví svých soustav sociálního pojištění. Dá se tudíž předpokládati, že metoda postupného řešení od risika k risiku, která přijata byla v roce 1925 pro odškodnění úrazů při práci a nemocí z povolání, zůstane zachována, že otázka nemocenského pojištění pojata bude na denní pořad Konference v roce 1927,*) a že problémy pojištění invalidního, starobního, vdovského a sirotčího pojaty budou na denní pořad Konferencí pozdějších.

Dokumentární činnost Mezinárodního úřadu práce.

Zprávy vydané Mezinárodním úřadem práce o všeobecných problémech sociálního pojištění, o odškodnění úrazů při práci, o odškodnění nemocí z povolání, o nemocenském pojištění a pojištění proti nezaměstnanosti, jsou srovnávacími studii jednotlivých národních zákonodárství; obsahují pouze srovnání textů přicházejících v úvahu.

K návrhu svrchu uvedené Komise rozhodla Konference, aby v těchto mezinárodních studiích bylo pokračováno, a aby v budoucnu byly v nich soustředěny a rozděleny všeliké informace, týkající se:

a) vývoje zákonodárství ve všech odvětvích sociálního pojištění;

b) výsledků dosažených v jednotlivých zemích a v různých odvětvích sociálně pojišťovacích.

Mimo to požaduje resoluce předložená Komisí a schválená

*) Pro toto řešení rozhodla se Správní rada Mezinárodního úřadu práce ve svém třicátém zasedání, konaném v Ženevě od 28. do 30. ledna 1926, pojavši jako první bod na denní pořad X. Mezinárodní konference práce, která konána bude v Ženevě v roce 1927, otázku nemocenského pojištění. (Pozn. překl.)

Konferencí, aby uvedené studie Mezinárodního úřadu práce obsahovaly pro každý stát i druh rizika pokud možno podrobné údaje, týkající se:

a) tříd a počtu osob krytých pojišťovacími soustavami, se zvláštním udáním, ve kterých povoláních pojištěny jsou osoby samostatně výdělečně činné, ve kterých dělníci a ve kterých úředníci (zřízenci), a dále se zvláštním udáním, jde-li o pojištění povinné či fakultativní;

b) tříd a počtu osob nekrytých;

c) dávek naturálních a peněžitých, jich výše, trvání a požadovaných podmínek, za kterých jsou poskytovány;

d) rozvržení výloh mezi stát či jinou veřejnou korporaci a mezi zaměstnavatele a pojištěnce;

e) celkového ročního nákladu připadajícího na každou ze svrchu uvedených tří kategorií přispěvatelů a poměru příspěvků zaměstnavatelských a dělnických k výši mezd;

f) přesných method správy ústřední a místní;

g) úhrnných nákladů spojených s poskytováním dávek a výlohami správními, počtu pojištěnců požívajících dávek, a to naturálních a peněžitých, jakož i vlivu těchto nákladů na hospodářskou situaci země;

h) použití pojistných fondů k zvýšení úrovně veřejné hygieny.

Zpráva Komise arci konstatuje, že »program takto načrtnutý je programem maximálním, jehož uskutečnění záviseti bude na tom, jaký materiál budou státy a odborová sdružení moci poskytnouti Mezinárodnímu úřadu práce«.

Dokumentární činnost Mezinárodního úřadu práce je ve velmi těsném vztahu k problémům, pojatým na denní pořad jednotlivých Konferencí. A bude-li nemocenské pojištění, jak je pravděpodobno, poято na denní pořad Konference v roce 1927,^{*)} a pojištění invalidní, starobní, vdovské a sirotčí na pořad Konferencí pozdějších, přikročí Mezinárodní úřad práce k vypracování příslušných studií, a to nejprve o nemocenském pojištění a pak o pojištění invalidním, starobním, vdovským a sirotčím. Studie tyto učiní zadost plánu načrtnutému Konferencí a obsahovati budou mezinárodní srovnání norem a výsledků jednotlivých zákonodárství, jakož i statistické údaje co nejúplnější, pokud to umožní oficiálně publikované zprávy jednotlivých států a informace poskytnuté vládami jejich.

^{*)} Viz svrchu pozn. překl.

PŘÍLOHA.

Osnovy návrhů mezinárodních úmluv a texty

doporučení o sociálním pojištění,

přijaté

od r. 1919 do r. 1925 v sedmi prvních zasedáních

Mezinárodní konference práce.

Obsah.

- I. Sociální pojištění s všeobecného hlediska.
- II. Odškodnění úrazů při práci.
- III. Odškodnění nemocí z povolání.
- IV. Pojištění proti nezaměstnanosti.
- V. Pojištění pro případ mateřství.

V níže uvedených textech spokojili jsme se uvedením pouze těch článků, které pojednávají o sociálním pojištění; nepokládali jsme za účelné reprodukovat i články, týkající se řízení ratifikačního, které připojeny jsou ke konci každého návrhu úmluvy, ani ony články konvencí, upravující jiné otázky než sociálně pojišťovací.

I. Sociální pojištění s všeobecného hlediska.

Resoluce o všeobecných problémech sociálního pojištění.

(Ženeva 1925.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce,

berouc v úvahu, že udržení zdravého a silného dělnictva je zásadní důležitostí nejenom pro námezdní pracovníky samy, ale také pro průmyslové kolektivity, jichž snahou je rozvinouti svou výrobní způsobilost,

berouc v úvahu, že takového rozvoje lze dosáti jen trvalým a soustavným úsilím, směřujícím k tomu, aby se předešlo každé zamezitelné ztrátě nebo zmenšení způsobilosti nebo možnosti k výdělku námezdních pracovníků,

berouc v úvahu, že pracovní řád, založený na sociální spravedlnosti, vyžaduje účinné ochrany zaměstnanců před nebezpečími, která mohou ohroziti existenci jejich vlastní a jejich rodin,

berouc v úvahu, že nejlepší prostředek k uskutečnění takové ochrany jest zavedení soustavy sociálního pojištění, poskytující pojištěncům přesně vymezená práva;

konstatuje:

že četné státy organizovaly ochranu svého pracujícího obyvatelstva před nebezpečími, vyplývajícími nebo i nevyplyvajícími z povolání, zavedením soustav sociálního pojištění, zahrnujících téměř souhrn všech zaměstnanců i jejich rodin;

že soustavy sociálního pojištění:

1. poskytují pojištěncům v případě, že riziko stalo se skutkem, právo na dávky naturální a peněžité, které jim umožňují znovu zaujmouti místo ve výrobním životě, a stal-li se jim návrat do výrobního života nemožným, jim, jakož i jejich rodinám, zabezpečují ne-li úplné odškodnění utrpěné škody, tedy alespoň minimum slušného života, které odpovídá obecnému názoru, panujícímu v jejich době a zemi, anebo podstatné prostředky pro udržení tohoto minima;

2. čerpají zpravidla svoje prostředky z příspěvků zaměstnavatelských, zaměstnaneckých a ze subvencí veřejných fondů — s výjimkou škod, vyplývajících z pracovních úrazů a z nemocí z povolání, které obyčejně připadají k tíži zaměstnavatelům;

3. uskutečňují v podpůrných institucích, dostatečně rozsáhlých, řízených zúčastněnými, totiž dělníky a zaměstnavateli, anebo státem za účasti těchto interesovaných činitelů, dílo, způsobilé rozvíjetí ducha vzájemné péče a zlepšování životní podmínky pojištěnců.

Z těchto důvodů Konference, pamětliva netoliko toho, aby odstraněny byly podmínky, které by mohly býti překážkou v úsilí států, snažících se rozšířiti a zdokonaliti své soustavy sociálního pojištění, ale také aby všem státům poskytnuta byla příležitost využití získaných zkušeností,

připomínajíc rozhodnutí, učiněná během předchozích zasedání, zejména ve věci nezaměstnanosti, zaměstnávání žen před porodem a po porodu a odškodnění pracovních úrazů;

1. vyzývá Správní radu Mezinárodního úřadu práce, aby na denní pořad některého z příštích každoročních zasedání Konference, a pokud možno na denní pořad zasedání v roce 1927, zapsala otázku nemocenského pojištění zaměstnanců, a se zřením k úzkému vztahu mezi jednotlivými odvětvími sociálního pojištění dala na denní pořad téhož zasedání nebo některého zasedání pozdějšího otázky pojištění pro případ invalidity, stáří a úmrtí;

2. usnáší se, že v cenném úsilí, uskutečněném doposud Mezinárodním úřadem práce činností dokumentační ve věci sociálního pojištění, má být pokračováno a že má soustřeďovati a rozděleti všeliké informace, týkající se:

a) vývoje zákonodárství ve všech odvětvích sociálního pojištění;

b) výsledků, dosažených v jednotlivých zemích a v různých odvětvích sociálně pojišťovacích, zejména pokud jde o jednotlivé kategorie zaměstnanců a počet osob pojištěných a pojištění požívajících, o druh a rozsah poskytnutých dávek, o požadované příspěvky a jich rozvržení na jednotlivé kategorie přispěvatelův, o nakládání pojistnými fondy, jakož i pokud jde o výlohy institucí sociálně pojišťovacích, spojené s poskytováním dávek a náklady správními.

Informace, poskytované Mezinárodním úřadem práce, obsahujtež pokud možno podrobné údaje, pro každou zemi a každý druh rizika, týkající se:

a) tříd a počtu osob krytých pojišťovacími systémy, se zvláštním udáním, ve kterých povoláních pojištěny jsou osoby samostatně výdělečně činné, ve kterých dělníci a ve kterých úředníci (zřízenci), a dále se zvláštním udáním, jde-li o pojištění povinné či fakultativní;

b) tříd a počtu osob nekrytých;

c) dávek naturálních a peněžitých, jich výše, trvání a požadovaných podmínek, za kterých jsou poskytovány;

d) rozvržení výloh mezi stát či jinou veřejnou korporaci, a mezi zaměstnavatele a pojištěnce;

e) celkového ročního nákladu připadajícího na každou ze svrchu uvedených tří kategorií přispěvatelů a poměru příspěvků zaměstnavatelských a dělnických k výši mezd;

f) přesných metod správy ústřední a místní;

g) úhrnných nákladů, spojených s poskytováním dávek a výlohami správními, počtu pojištěnců požívajících dávek, a to naturálních a peněžitých, jakož i vlivu těchto nákladů na hospodářskou situaci země;

h) použití pojistných fondů k zvýšení úrovně veřejné hygieny.

Doporučení, týkající se sociálního pojištění v zemědělství.

(Ženeva, 1921.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti národů doporučuje:

Aby každý člen Mezinárodní organizace práce rozšířil dobrodinné zákony a předpisy, stanovících pojištění pro případ nemoci, invalidity, stáří a jiných obdobných nebezpečí sociálních, za rovnocenných podmínek jako u dělníků, zaměstnaných v průmyslu nebo obchodě, také na námezdní pracovníky zemědělské.

II. Odškodnění úrazů při práci.

Návrh úmluvy o odškodnění úrazů při práci v zemědělství.

(Ženeva, 1921.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti národů usnesla se na níže uvedeném návrhu úmluvy.

Článek 1.

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, zavazuje se rozšířiti na všechny námezdní pracovníky v zemědělství dobrodinné zákony a předpisy o odškodnění osob, utrpěvších úraz při práci nebo u příležitosti práce.

Návrh úmluvy, týkající se odškodnění úrazů při práci.

(Ženeva, 1925.)

Článek 1.

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zajistí osobám, utrpěvším pracovní úraz, anebo jejich rodinným příslušníkům, podmínky odškodnění alespoň rovnocenné podmínkám, stanoveným touto úmluvou.

Článek 2.

Zákony a nařízení o odškodnění úrazů při práci vztahujtež se na dělníky, zřízence nebo učedníky, zaměstnané podniky, provozovny nebo závody všelikého druhu, veřejnými nebo soukromými.

Avšak každému členu bude náležeti, aby stanovil ve svém národním zákonodárství takové výjimky, které bude pokládati za nutné, pokud jde:

a) o osoby, konající příležitostné práce a nenáležící k podniku zaměstnavatele;

b) o domácí dělníky;

c) o členy zaměstnavatelské rodiny, kteří pracují výlučně na jeho účet a žijí pod jeho střechou;

d) o zaměstnance nemanuelní, jichž výdělek přesahuje jistou hranici, která může být určena národním zákonodárstvím.

Článek 3.

Touto úmluvou nejsou dotčeni:

1. námořníci a rybáři, pro které vydána budou ustanovení pozdější úmluvou,

2. osoby, požívající zvláštních úprav, alespoň rovnocenných ustanovením této úmluvy.

Článek 4.

Tato úmluva nebude se vztahovati na zemědělství, pro které zůstává v platnosti úmluva o odškodnění při práci v zemědělství, přijatá v třetím zasedání Mezinárodní konference práce.

Článek 5.

Odškodnění, příslušející v případě úrazů, způsobivších smrt, anebo v případě úrazů majících v zápětí trvalou neschopnost, bude vypláceno osobám úraz utrpěvším, anebo jejich rodinným příslušníkům, v podobě důchodů.

Avšak toto odškodnění bude možno vyplatiti zcela nebo z části v po-

době odbytného, bude-li dána příslušným úřadům záruka o rozumném jeho použití.

Článek 6.

V případě neschopnosti ku práci bude odškodné poskytnuto nejpozději od pátého dne po úrazu, necht' již jeho plněním je povinován zaměstnavatel, instituce úrazového pojištění nebo instituce nemocenského pojištění.

Článek 7.

Příplatek k odškodnění bude poskytnouti úraz utrpěvším osobám stíženým neschopností, vyžadující stálého příspěví jiné osoby.

Článek 8.

Jednotlivá národní zákonodárství ustanoví kontrolní opatření, jakož i metody k přezkoumání odškodnění, které budou uznány nutnými.

Článek 9.

Osoby úraz utrpěvší mějtež nárok na ošetření lékařské a na takové ošetření ranhojičské a farmaceutické, které bude shledáno nutným se zřením k úrazu. Tato léčebná péče připadati bude k tíži buď zaměstnavateli nebo institucím úrazového pojištění, či institucím pojištění nemocenského nebo invalidního.

Článek 10.

Osoby úraz utrpěvší mějtež nárok, aby zaměstnavatel nebo nositel pojištění jim poskytli a normálně obnovoval prothézy a orthopedické přístroje, jichž používání bude uznáno nutným. Avšak jednotlivá národní zákonodárství budou moci výjimečně připustiti, aby poskytnutí a obnovování těchto přístrojů bylo nahrazeno tím, že se úrazem postiženému přičkne příplatek k odškodnění, určený v okamžiku stanovení nebo přezkoušení výše odškodného a rovnající se přibližně hodnotě poskytnutí a obnovování těchto přístrojů.

Jednotlivá národní zákonodárství zavedou, pokud jde o obnovování těchto přístrojů, potřebná opatření kontrolní k tomu cíli, aby jednak se předešlo zneužití, jednak se zajistilo poskytnutí příplatků k odškodnění.

Článek 11.

Jednotlivá národní zákonodárství obsahujtež ustanovení, která se zřením k zvláštním podmínkám té které země buďtež co nejvhodněji volena, aby v každém případě zaručovala vyplácení odškodnění osobám úraz utrpěvším a jich rodinným příslušníkům a je zajišťovala proti insolvenci zaměstnavatele nebo nositele pojištění.

Doporučení o minimální výši peněžitých dávek ve věci odškodnění úrazů při práci.

(Ženeva, 1925.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti národů usnáší se na níže uvedeném doporučení:

I.

V případě úrazu, majícího v zápětí neschopnost k výdělku, nesmí odškodné, které poskytnouti povinny jsou státy svými zákony nebo nařízeními, býti nižší nežli výměry uvedené níže:

1. V případě trvalé neschopnosti úplně nesmí býti nižší, nežli důchod, odpovídající dvěma třetinám roční mzdy úrazem postižené osoby;
2. V případě trvalé neschopnosti částečné nesmí býti nižší nežli zlo-

mek důchodu, splatného v případě trvalé neschopnosti úplně, který odpovídá snížení výdělečné schopnosti následkem úrazu;

3. V případě dočasné neschopnosti úplně nežli denní nebo týdenní důchodový příspěvek, rovnající se dvěma třetinám základní mzdy úrazem postižené osoby;

4. V případě dočasné neschopnosti částečné nežli zlomek denního nebo týdenního důchodového příspěvku, splatného v případě dočasné neschopnosti úplně, který odpovídá snížení výdělečné schopnosti následkem úrazu.

Dojde-li k odškodnění v podobě odbytného, nesmí tato částka býti nižší, nežli kapitalisovaná hodnota příslušného důchodu.

II.

Osoby úraz utrpěvší, které postiženy jsou ochromením, jež nutně vyžadují trvalého příspěví jiné osoby, necht' obdrží příplatek k odškodnění, který nesmí býti nižší než polovina odškodného, poskytovaného v případě trvalé neschopnosti úplně.

III.

V případě úrazu, způsobivšího smrt, budiž právo na odškodné přiznáno nejméně následujícím skupinám rodinných příslušníků:

1. manželu nebo manželce osoby zahynuvší;
2. dětem zahynuvší osoby, které nedosáhly osmnáctého roku, anebo bez ohledu na věk, jsou-li stíženy tělesnými nebo duševními neduhy, které je činí neschopnými výdělku;
3. ascendentům (rodičům, dědovi a bábě) osoby zahynuvší, jsou-li tito bez prostředků a s podmínkou, že osoba zahynuvší je podporovala nebo byla podrobena povinnosti o ně pečovat;
4. vnukům, jakož i sourozencům osoby zahynuvší, jsou-li mladší osmnácti let (anebo bez ohledu na věk, jsou-li stíženi tělesnými nebo duševními neduhy, které je činí neschopnými výdělku) a jsou-li sirotky, anebo jsou-li jejich žijící rodiče neschopni zajistiti jim obživu.

Je-li odškodné vypláceno v podobě důchodu, nesmí maximální hranice součtu částek, přiznaných ročně souhrnu rodinných příslušníků, býti nižší než dvě třetiny roční mzdy osoby úraz utrpěvší.

Je-li odškodné splatno v podobě odbytného, nesmí maximální výměr kapitalových úplat, splatných souhrnu rodinných příslušníků, býti nižší než kapitalisovaná hodnota důchodu, odpovídající dvěma třetinám roční mzdy osoby úraz utrpěvší.

IV.

Odborná reedukace osob úraz utrpěvších budiž zajištěna prostředky, jež jednotlivá národní zákonodárství uznají za nejvhodnější.

Vlády podporujtež instituce, provádějící tuto reedukaci.

Doporučení o soudech, příslušných ve věci řešení sporů, týkajících se odškodnění úrazů při práci.

(Ženeva, 1925.)

Všeobecná konference Mezinár. organizace práce Společnosti národů, berouc v úvahu, že spory, týkající se odškodnění úrazů při práci, vyžadují netoliko výkladu textu zákonů a nařízení, ale že týkají se také odborných problémů, které vyžadují důkladné znalosti podmínek práce: zejména rázu podniků a v nich se vyskytujících risik, vztahu mezi prací

a úrazem, způsobu stanovení mzdy, stupně neschopnosti k výdělku, možnosti přizpůsobení novému povolání,

berouc v úvahu, že zaměstnanci a zaměstnavatelé vykazují záruky odborné zkušenosti a že jejich účast na soudech, pověřených nalézati ve sporech, týkajících se odškodnění úrazů při práci, může vésti k spravedlivějším výrokům; a

berouc v úvahu, že účast zaměstnavatelů a dělníků na těchto soudech může se státi skutkem v mnoha zemích bez dotčení soudní organizace, doporučuje Všeobecná konference, aby každý člen Mezinárodní organizace práce vzal v úvahu následující zásady a pravidla:

I.

Spory týkající se odškodnění úrazů při práci budtež zpravidla předkládány zvláštním soudům nebo rozhodčím komisím, složeným, se soudci nebo bez soudců z povolání, ze stejného počtu dělnických a zaměstnavatelských soudců, jmenovaných k tomu cíli svazy dělníků a zaměstnavatelů, nebo designovaných k jejich návrhu, či jmenovaných zástupci zaměstnavatelů a dělníků u jiných sociálních institucí, nebo volených zvláštními sbory zaměstnavatelů a dělníků.

II.

V případech, kdy spory týkající se odškodnění úrazů při práci jsou předkládány řádným soudům, tyto soudy vyslechnětež k žádosti jedné nebo druhé ze zúčastněných stran jakožto znalce dělníky a zaměstnavatele po každé, bude-li se spor týkatí otázky odborné a zejména otázky posouzení stupně nezpůsobilosti k výdělku.

Návrh úmluvy o rovnocenném nakládání s cizími zaměstnanci jako s domácími ve věci odškodnění pracovních úrazů.

(Ženeva, 1925.)

Článek 1.

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že příslušníkům kteréhokoli jiného členského státu, který tuto úmluvu ratifikuje, nebo jejich členům rodiny, poskytne při pracovních úrazech utrpěných na jeho území totéž zacházení, jaké zaručuje svým vlastním příslušníkům ve věci odškodnění pracovních úrazů.

Tato rovnocennost v nakládání bude zabezpečena cizím zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům, aniž by jakkoli byla vázána podmínkou trvalého bydliště. Pokud však jde o plnění, jímž by některý z členských států, nebo jeho příslušníci, byli podle této zásady povinováni mimo území tohoto členského státu, bude příslušný postup upraven, je-li toho třeba, zvláštními úpravami, sjednanými mezi interesovanými členskými státy.

Článek 2.

Aby odškodněny byly úrazy, které utrpěli zaměstnanci, jichž se používá přechodně nebo dočasně na území některého členského státu na účet podniku, jehož sídlo je na území jiného členského státu, může býti ustanoveno, že bude použito zákonů předpisů poslěz uvedeného státu, na podkladě zvláštní dohody mezi zúčastněnými členskými státy.

Článek 3.

Členské státy, které ratifikují tuto úmluvu a které dosud nezavedly systému odškodnění nebo úrazového pojištění, zavazují se, že zavedou takovouto úpravu ve lhůtě tří roků od data své ratifikace.

Článek 4.

Členské státy, které tuto úmluvu ratifikují, zavazují se, že si navzájem budou nápomocny, aby usnadněno bylo provádění této úmluvy, jakož i použití jejich vlastních zákonů a nařízení, týkajících se odškodnění úrazů při práci, a že Mezinárodnímu úřadu práce oznámí každou změnu svých platných zákonů a nařízení o odškodnění úrazů při práci, o čemž tento úřad ostatní zúčastněné členské státy zpraví.

Doporučení o rovnocenném nakládání s cizími zaměstnanci jako s domácími ve věci odškodnění pracovních úrazů.

(Ženeva, 1925.)

I.

Konference doporučuje se zřením k provádění úmluvy o rovnocenném nakládání s cizími zaměstnanci jako s domácími ve věci odškodnění pracovních úrazů, aby každý člen Mezinárodní organizace práce učinil nutná opatření,

a) aby usnadněno bylo oprávněncům na odškodnění, kteří nemají trvalého bydliště v zemi, kde toto odškodnění je splatno, vyplácení částek jim náležejících, a aby zabezpečeno bylo šetření podmínek stanovených zákony a nařízeními, pokud jde o výplatu těchto částek;

b) aby v případě rozporů vzniklých z neplacení, přerušení placení nebo snížení výše odškodného, splatného osobě, která nemá trvalého bydliště v zemi, kde její nárok na odškodné vznikl, mohl býti před příslušnými soudy této země zahájen spor, aniž by interesovaný byl povinen se ho osobně zúčastnit;

c) aby dobrodinní osvobození od poplatků, bezplatnost úředních listin a jiné výhody skytané zákonodárstvím toho kterého členského státu ve věci odškodnění úrazů při práci, byly rozšířeny za týchž podmínek na příslušníky ostatních členských států, které ratifikovaly tuto výše uvedenou úmluvu.

II.

Konference doporučuje, aby v zemích, kde se nevyskytuje systém odškodnění nebo pojištění pracovních úrazů, vlády, až do jeho zavedení, usnadnily cizím dělníkům účast na výhodách domácího zákonodárství ve věci odškodnění úrazů při práci.

III. Odškodnění nemocí z povolání.

Návrh úmluvy týkající se odškodnění nemocí z povolání.

(Ženeva, 1925.)

Článek 1.

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zabezpečí osobám postiženým nemocemi z povolání, nebo jejich rodinným příslušníkům, odškodnění založené na všeobecných zásadách svého národního zákonodárství, týkajícího se odškodnění pracovních úrazů.

Toto odškodnění nebudíž vyměřeno částkou nižší, než jakou stanoví národní zákonodárství pro škody způsobené pracovními úrazy. S výhradou tohoto ustanovení bude každému Členu volno použití změn a odchylek, jež

by se mu jevily účelnými, při stanovení podmínek upravujících placení odškodného při nemocech, o něž běží, a při použití na tyto nemoci příslušných zákonných předpisů upravujících odškodnění pracovních úrazů.

Článek 2.

Každý Člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že bude považovati za nemoci z povolání nemoci, jakož i otravy způsobené látkami zapsanými v níže uvedené tabulce, nastanou-li tyto nemoci nebo otravy u zaměstnanců náležejících k průmyslovým odvětvím nebo zaměstnáním, která jsou v této tabulce s nimi v souvislosti uvedena, a vznikly-li v důsledku práce konané v závodě podrobeném národnímu zákonodárství.

Tabulka:

Seznam nemocí a jedovatých substancí.	Seznam průmyslových odvětví nebo obdobných zaměstnání.
Otrava olovem, jeho slitinami nebo sloučeninami, a přímé následky této otravy.	Zacházení olovnými rudami, jakož i olovným popelem v zinkárnách. Tavení starého zinku a olova. Výroba předmětů z taveného olova nebo ze slitin obsahujících olovo. Průmysl polygrafický. Výroba sloučenin olova. Výroba a oprava akumulátorů. Příprava a používání smaltů obsahujících olovo. Leštění olověnými pilinami a olovným popelem. Práce natěračské zahrnující přípravu nebo zacházení nátěry, tmely nebo barvami obsahujícími olovo.
Otrava rtutí, jejími amalgamy a sloučeninami, a přímé následky této otravy.	Zacházení rtuťnatými rudami. Výroba rtuťnatých sloučenin. Výroba měřicích a laboratorních přístrojů. Příprava surovin v kloboučnictví. Zlacení v ohni. Používání rtuťových pump při výrobě žárovek. Výroba roznětek obsahujících třaskavou rtuť.
Infekce snětí slezinnou.	Styk dělníků se zvířaty infikovanými snětí slezinnou. Zacházení zvířecími odpady. Nakládání, skládání a transport zboží.

Doporučení o odškodnění nemocí z povolání.

(Ženeva, 1925.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti národů,

v předpokladu, že každý stát má možnost ve svém národním zákonodárství sestaviti úplnější seznam nemocí z povolání, nežli seznam obsažený v čl. 2 návrhu úmluvy o odškodnění nemocí z povolání,

doporučuje,

aby státy stanovily, ačli již u nich neexistuje, jednoduché řízení, na jehož podkladě by seznam nemocí, pokládaných v jejich národním zákonodárství za nemoci z povolání, mohl býti revidován.

IV. Pojištění proti nezaměstnanosti.

Návrh úmluvy týkající se nezaměstnanosti.

(Washington, 1919.)

Článek 3.

Členové Mezinárodní organizace práce, kteří ratifikují tuto úmluvu a kteří zavedli systém pojištění proti nezaměstnanosti, budou povinni za podmínek sjednaných dohodou s ostatními zúčastněnými státy činiti ujednání, která by umožňovala, aby se pracovníkům příslušným do jednoho z těchto členských států a pracujícím na území jiného členského státu, dostalo pojistných dávek, rovnajících se pojistným dávkám, vypláceným pracovníkům příslušným do tohoto druhého členského státu.

Doporučení týkající se nezaměstnanosti.

(Washington, 1919.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti Národů.. usnáší se na níže uvedeném doporučení:

III.

Všeobecná konference doporučuje, aby každý člen Mezinárodní organizace práce zavedl účinný systém pojištění proti nezaměstnanosti, a to buď prostřednictvím instituce státní, nebo povolením státních subvencí sdružením, která podle svých stanov vyplácejí svým členům podpory v nezaměstnanosti.

Doporučení týkající se pojištění námořníků proti nezaměstnanosti.

(Janov, 1920.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce Společnosti Národů,

usnáší se na níže uvedeném doporučení:

Všeobecná konference, vedena snahou, aby pro námořníky zajištěno bylo použití třetí části doporučení, týkajícího se nezaměstnanosti, které přijato bylo ve Washingtoně dne 28. listopadu 1919, doporučuje, aby každý člen Mezinárodní organizace práce zavedl pro námořníky účinný systém pojištění proti nezaměstnanosti, způsobené ztroskotáním lodi anebo jinou příčinou, a to buď prostřednictvím pojištění státního, anebo povolením státních subvencí odborovým sdružením, která podle svých stanov vyplácejí svým členům podpory v nezaměstnanosti.

Návrh úmluvy o odškodnění při nezaměstnanosti, způsobené ztroskotáním.

(Janov, 1920.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce společnosti Národů,

usnází se na níže uvedeném návrhu úmluvy:

Článek 1.

Ve smyslu této úmluvy rozuměti jest pod pojmem »námořník« všeliké osoby, zaměstnané na jakékoliv lodi, konající námořní plavbu.

Ve smyslu této úmluvy rozuměti jest pod pojmem »loď« všeliké lodi, koráby nebo plavidla jakéhokoliv druhu, veřejná nebo soukromá, konající námořní plavbu, vyjma válečných lodí.

Článek 2.

V případě zničení jakékoliv lodi ztroskotáním bude rejdař, případně osoba, se kterou námořník uzavřel smlouvu o službě na lodi, povinen platiti každému námořníku, na této lodi zaměstnanému, odškodnění, aby čeleno bylo nezaměstnanosti, vzniklé tím, že loď zničena byla ztroskotáním. Toto odškodnění bude splatno po všechny dny skutečného trvání nezaměstnanosti námořníkovy částkami mzdy podle smlouvy, ale celková výše odškodnění splatného každému námořníku podle této úmluvy bude moci býti omezena na dvouměsíční mzdou.

Článek 3.

Toto odškodnění požívati bude těchže výsad, jako splatné pohledávky mzdy, vydělané během služby, a námořníci budou moci při jeho dobývání používati téhož postupu, jako při dobývání uvedených splatných částek.

V. Pojištění pro případ mateřství.

Návrh úmluvy o zaměstnání žen před porodem a po porodu.

(Washington, 1919.)

Článek 1.

Za »podniky průmyslové« ve smyslu této úmluvy považují se zejména:

- a) doly, lomy a podniky těžbařské všeho druhu;
- b) podniky, v nichž se výrobky zhotovují, pozměňují, čistí, opravují, vyzdobují, dokončují, připravují pro prodej, nebo v nichž se látky přeměňují, počítaje do toho stavbu lodí, podniky zabývající se bouráním hmot, jakož i výrobu, přeměnu a převod hnací síly vůbec a elektřiny;
- c) stavba, přestavba, udržování, opravování, přízpůsobování nebo bourání všech staveb a budov, železnic, pouličních drah, přístavů, doků, hrází, kanálů, zařízení pro plavbu vnitrozemskou, cest, tunelů, mostů, viaduktů, sběracích stok, obyčejných stok, studní, zařízení telegrafů a telefonů, zařízení elektrických, plynáren, vodovodů nebo jiné práce stavební, podobné jako práce přípravné a zakládací, jež uvedeným pracím předcházejí;
- d) doprava osob nebo zboží po cestách, drahách železných nebo cestách vodních, mořských nebo vnitrozemských, včetně správy zboží v dočkách, na nábřežích, v loděnicích a skladištích, vyjma dopravu ruční.

Za »podniky obchodní« ve smyslu této úmluvy považují se všechna místa věnovaná prodeji zboží nebo jinaké činnosti obchodní.

V každé zemi určí příslušný úřad hranici mezi průmyslem a obchodem s jedné a zemědělstvím s druhé strany.

Článek 2.

Slovo »žena« ve smyslu této úmluvy označuje každou osobu pohlaví ženského bez rozdílu věku nebo národnosti, ať jest provdána či nikoliv, a slovo »dítě« označuje každé dítě manželské nebo nemanželské.

Článek 3.

Ve všech podnicích průmyslových nebo obchodních, veřejných nebo soukromých, nebo v odděleních k nim příslušejících, vyjímaje podniky, v nichž jsou zaměstnání výhradně členové jedné a téže rodiny, žena

- a) není oprávněna pracovati během období 6 neděl po slehnutí;
- b) má právo opustiti své zaměstnání, prokáže-li lékařským vysvědčením, že očekává pravděpodobně během 6 neděl slehnutí;
- c) obdrží po celou dobu své nepřítomnosti ve smyslu paragrafu a) a b) odškodnění postačující pro výživu vlastní i svého dítěte k zachování dobrého stavu zdravotního. Toto odškodnění, jehož přesnou výši určí příslušný úřad každého státu, bude vypláceno z prostředků veřejných nebo poskytováno pomocí pojištění. Mimo to má právo na bezplatné ošetřování lékařem nebo porodní asistentkou. Omyl lékaře nebo porodní asistentky při odhadu data porodu nemůže ženu zbaviti nároku na podporu, na niž má právo, počítajíc ode dne lékařského vysvědčení až do doby, kdy se porod uskuteční;
- d) má právo za všech okolností, jestliže kojí své dítě, na dvě přestávky po půl hodině k jeho kojení.

Článek 4.

V případech, kdy žena vzdálí se z práce na základě paragrafu a) a b) čl. 3 této úmluvy, nebo zůstane práce vzdálena po dobu ještě delší následkem nemoci, o níž lékařským vysvědčením jest prokázáno, že vzešla z jejího těhotenství nebo porodu a činí ji neschopnou k návratu do práce, nesmí ji zaměstnavatel protizákonně po dobu, jejíž maximum ustanoví příslušný úřad každé země, propustiti z práce za její nepřítomnosti nebo v takový čas, že by lhůta výpovědní vypršela během zmíněné nepřítomnosti.

Doporučení týkající se ochrany žen v zemědělství zaměstnaných před porodem a po porodu.

(Ženeva, 1921.)

Všeobecná konference Mezinárodní organizace práce doporučuje:

Abý každý člen Mezinárodní organizace práce učinil opatření, zajišťující ženám námezdně zaměstnaným v zemědělských podnicích ochranu před porodem a po porodu, obdobnou ochraně vyslovené v úmluvě schválené mezinárodní konferencí práce ve Washingtoně, pro ženy zaměstnané v průmyslu a obchodu; nechť opatření tato obsahují právo zdržeti se práce po určitou dobu před porodem a po porodu, jakož i právo na odškodnění v tomto období buď z veřejných prostředků nebo pomocí pojištění.

Publikace Mezinárodního úřadu práce o jednotlivých otázkách sociálního pojištění.

Les problèmes généraux de l'assurance sociale (Všeobecné problémy sociálního pojištění); vyšlo ve sbírce *Etudes et documents*, série M (sociální pojištění) č. 1., Ženeva 1925, XXIV + 146 str., cena 3 šv. fr., 9 franc. fr. (Též německy a anglicky.)

Vedle níže uvedené řady pojednání, z nichž každé věnováno jest tomu kterému speciálnímu riziku, vydal Mezinárodní úřad práce k žádosti správní rady výše uvedené studii, v níž pokusil se osvětliti vzájemné vztahy jednotlivých rizik a probrati řešení problémů společných všem rizikům. Nepodává tu ani subjektivních názorů o jednotlivých problémech, ani nevyčerpává srovnávací metodou všechny podrobnosti, jimiž jednotlivá zákonodárství řeší otázky sociálního pojištění. Spokojuje se objektivním výkladem hlavních složek řečených problémů a přehlednou syntesou příslušných zákonodárných opatření v jednotlivých státech.

La réparation des accidents du travail. Analyse des législations nationales. (Odškodnění úrazů při práci. Analytická studie jednotlivých zákonodárství); vyšlo ve sbírce *Etudes et Documents*, série M (sociální pojištění) č. 2., Ženeva 1925. 657 str., cena 15 šv. fr. 45 franc. fr. (Též německy a anglicky.)

Tato studie připravena byla jako informativní publikace pro účastníky Konference v roce 1925. Srovnává asi u padesáti států způsob, jakým řeší jejich zákonodárství hlavní otázky odškodnění úrazů při práci: jeho rozsah co do podniků a pojištěnců, krytá rizika, dávky, garanční soustavy, postavení cizinců atd. U každé otázky zkoumána jest nejprve podstatná povaha problému a řešení jemu odpovídající, načež následuje rozdělení jednotlivých zákonodárství podle přijatého řešení a podrobná analýsa těchto opatření u každého státu. Ke každé kapitole připojena srovnávací tabulka podávající přehled nejdůležitějších zákonných opatření v té které otázce a umožňující rychlé zachycení hlavních charakteristických znaků a odchylek těchto zákonných úprav v jednotlivých státech. Na konci studie připojen podrobný výčet použitých textů zákonů s udáním oficiálních pramenů a existujících překladů francouzských, anglických a německých.

La réparation des maladies professionnelles. (Odškodnění nemocí z povolání); vyšlo ve sbírce *Etudes et Documents*, série M (sociální pojištění) č. 3., Ženeva 1925. 75 str., cena 1.25 šv. fr., 3.75 franc. fr. (Též německy a anglicky.)

I tato studie připravena jako zpráva pro účastníky Konference v roce 1925. Obsahuje jednak všeobecnou studii o problému odškodnění nemocí z povolání a srovnávací studii analyzující zákonodárství těch států, které nemocí z povolání již dnes odškodňují. V první části zkoumány jsou především přechytné definice nemocí z povolání a hlavní znaky, které vyznačují nemoc z povolání. Po té zkoumán jest systém odškodnění těchto nemocí, a to buď v rámci nemocenského a obecného invalidního pojištění, nebo v rámci odškodnění pracovního úrazu. Konečně studována důležitá po-

třeba soustavné součinnosti lékařů při zjišťování těchto nemocí. — Druhá část zkoumá soustavy odškodnění těchto nemocí, zavedené asi v třiceti státech (z nichž deset náleží Unii Severoamerické) a rozvrhuje je ve tři skupiny podle toho, je-li odškodnění zabezpečeno v rámci pojištění úrazového, v rámci pojištění nemocenského a invalidního, či v rámci zvláštního pojišťovacího systému. První skupina zahrnuje téměř veškerá zákonodárství upravující v nynější době otázku odškodnění nemocí z povolání. Hlavní význam této knížky spočívá v tom, že soustřeďuje o otázce odškodnění nemocí z povolání informace doposud rozptýlené v řadě studií a publikací.

L'assurance-maladie. Analyse comparative des législations nationales. (Nemocenské pojištění. Analytická studie jednotlivých zákonodárství); vyšlo ve sbírce *Etudes et Documents*, série M (sociální pojištění) č. 4., Ženeva 1925. 146 str., cena 2.50 šv. fr., 7.50 franc. fr. (Též německy a anglicky.)

Publikace tato snaží se dáti čtenáři systematický přehled výsledků značného rozmachu, jehož dosáhlo během posledních let nemocenské pojištění, které ve více než dvaceti průmyslových státech je upraveno obligatorně buď pro většinu anebo pro veškeré námezdní zaměstnanectvo, a které v jiných státech, jež nezavedly povinného nemocenského pojištění, je upraveno v rámci vzájemné podpory, takže kolektivní péče v případě nemocí stává se obecnou zásadou. Publikace zkoumá principy jednotlivých soustav nemocenského pojištění. Má toto pojištění býti obligatorní, či pouze fakultativní, a zahrnovati v prvním případě vedle zaměstnanců i osoby samostatně výdělečně činné? Podle které zásady seskupeni jsou pojištěnci a která fungují jednotlivé instituce nemocenského pojištění? Skýtá se vedle dávek peněžitéch i lékařská pomoc? Kterak kryty jsou náklady spojené s tímto pojištěním? Studie podává výsledky jednotlivých zákonodárství, kterých sice nevyčerpává, ale obsahuje za to všechna řešení typická, charakteristická pro koncepcie toho kterého státu v této otázce. Jednotlivá zákonodárství pak seskupena jsou podle příbuznosti svého řešení. Na konci publikace jest výčet pramenů.

L'assurance-chômage. Etude de législation comparée. (Pojištění proti nezaměstnanosti. Srovnávací studie právní); vyšlo ve sbírce *Etudes et Documents*, série C (nezaměstnanost), č. 10., Ženeva 1925. 132 str., cena 2.50 šv. fr., 7.50 franc. fr.

Ve studii této zkoumáno jest zákonodárství oněch sedmnácti států, u nichž počátkem roku 1925 zavedeno bylo buď fakultativní nebo obligatorní pojištění proti nezaměstnanosti, a to s hlediska jeho rozsahu, definice pojištěného rizika a podmínek jeho odškodnění, podstaty a trvání dávek, jakož i hospodářské organizace a správy tohoto pojištění. V poslední kapitole vyvozeny jsou podstatné složky problému a pro každý z nich vytčen určitý počet zásad, které by mohly přivoditi sjednocení dosud odchýlných norem. Ke každé kapitole připojena přehledná tabulka typických úprav jednotlivých států a na konci podrobný výčet pramenů, umožňující hlubší studium.

La réparation des accidents du travail aux États-Unis (Odškodnění pracovních úrazů ve Spojených státech), (par Ralph H. Blanchard, Ph. Dr., Professeur à l'Université de Columbia — *Etudes et Documents*, Série M, Assurances sociales, No. 5, Genève 1926, 108 str., cena 2 šv. fr. nebo 6 franc. fr. (Též anglicky.)

Statistiques sur l'application des lois d'assurance sociale — Grande Bretagne (Statistika o provádění zákona o sociálním pojištění ve Velké Británii), 63 str. (Připravuje se.)

Statistiques sur l'application des lois d'assurance sociale — Allemagne (Statistika o provádění zákona o sociálním pojištění v Německu), 62 str. (Připravuje se.)

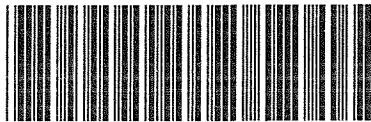
Conférence internationale du Travail. Dixième session. Genève 1927. Questionnaire: L'assurance-maladie. Première question à l'ordre du jour. (Mezinárodní konference práce. 10. zasedání. Ženeva 1927. Dotazník: Nemocenské pojištění. První otázka.) Ženeva 1926.

Obsah:

I. Dílo uskutečněné do roku 1924 Konferencemi a Mezinárodním úřadem práce	3
Dílo Mezinárodních konferencí práce	3
Dílo Mezinárodního úřadu práce	7
II. Konference z roku 1925	10
Její program	10
Příprava konference úřadem	11
Výsledky	13
A. Odškodnění úrazů při práci	13
Návrh úmluvy	13
Doporučení o minimální výši peněžitých dávek ve věci odškodnění úrazů při práci a odborné reedukaci	19
Doporučení o soudech, příslušných pro řešení sporů, týkajících se odškodnění úrazů při práci	25
B. Odškodnění nemocí z povolání	26
Návrh úmluvy	26
Doporučení	27
III. Dílo budoucnosti	28
Pojetí otázek soc. pojištění na denní pořad příštích zasedání	28
Konference	28
Dokumentární činnost Mezinárodního úřadu práce	29
Příloha:	
Osnovy návrhů mezinárodních úmluv a texty doporučení o soc. pojištění, přijaté od r. 1919 do r. 1925	32
Publikace Mezinárodního úřadu práce o jednotlivých otázkách sociálního pojištění	44

REV15

ÚK PrF MU



3129S23436